Doğan Kardeş

Ekim 1959 ★ 125 Kuruş

Mehmet Ali & Akşamsefası

MARSIK

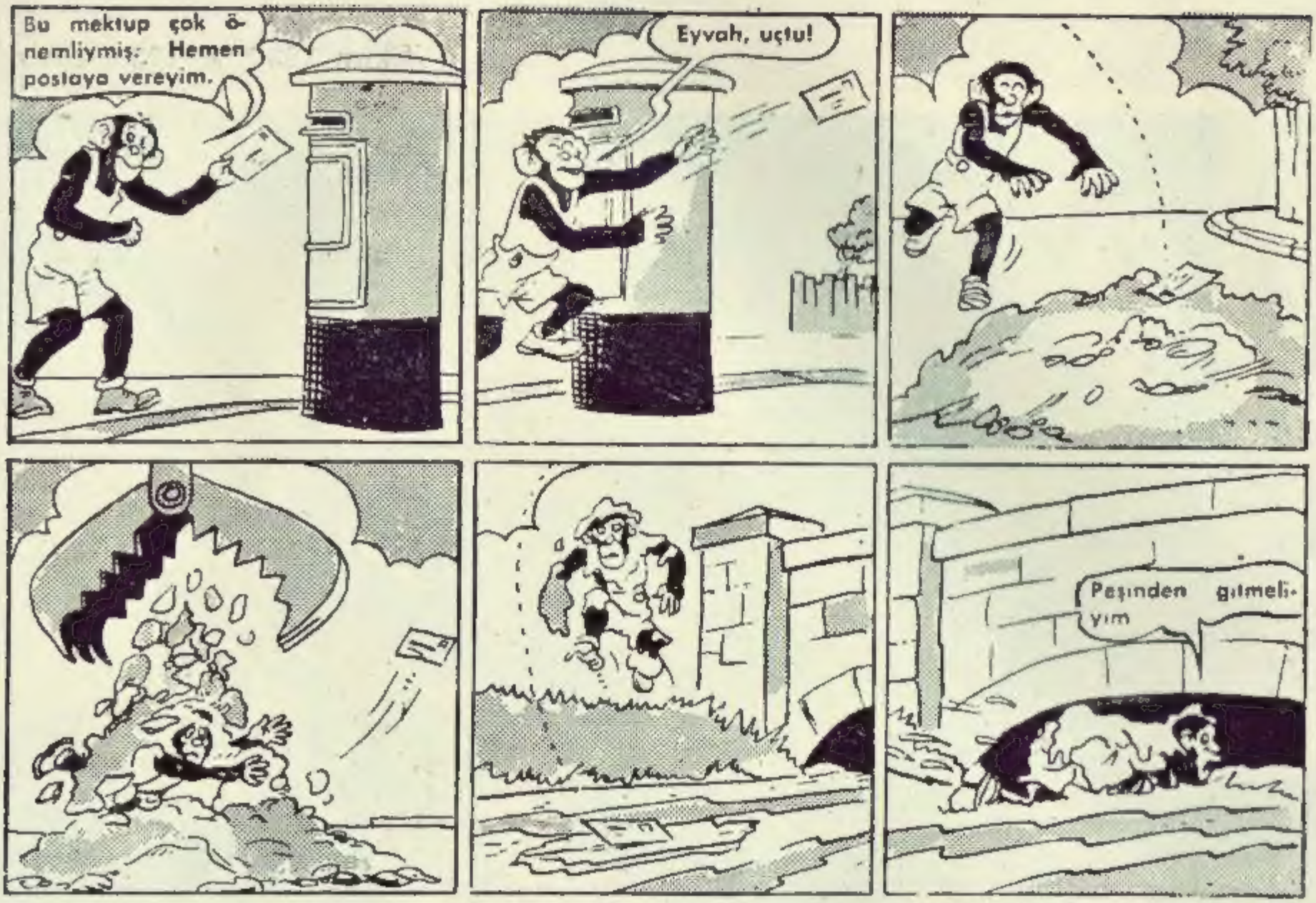
Bu mektup çok önemliymiş. Hemen postaya vereyim.
Eyvah, uçtu!
Peşinden gitmeliyim

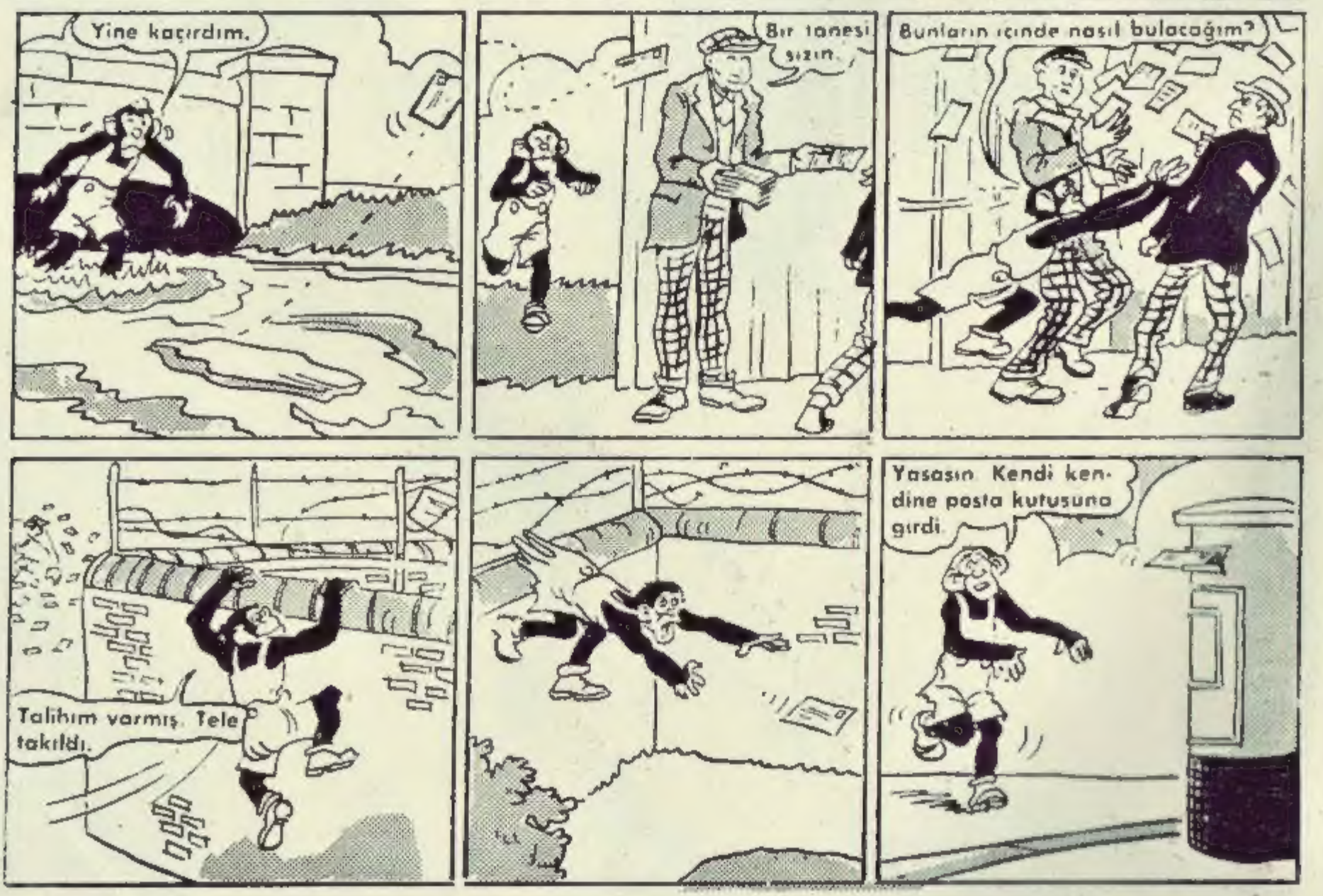
Yine kaçırdım.
Bir tanesi sizin.
Bunların içinde nasıl bulacağım?
Talihim varmış. Tele takıldı.
Yasasın. Kendi kendine posta kutusuna girdi.

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Kuruluşu : 23 Nisan 1945

•

Sayı: 487 - Ekim 1959

Fiatı : 125 kuruş

•

Her ayın başında çıkar aylık çocuk dergisi ★ Sahibi : Kâzım Taşkent ★ Yazı işlerini fiilen idare eden : Şükrü Enis Regü ★ Yazı işleri bürosu : Galata, Kuledibi, İlk Belediye Caddesi, Küçük Hendek sokağı No. 27, Kat 1 ★ Mektup adresi : Posta Kutusu : 217 - Beyoğlu ★ Telefon : 44 74 37 - 44 05 39 ★ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler Divanyolu Klotfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ★ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ★ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ★ Yurt dışı iki misli ★ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ★ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ★ Basıldığı yer : Doğan Kardeş Yayınları A. Ş.

☆

Doğan Kardeş Dergisi

ve

kitapları

Yapı ve Kredi Bankasının kültür hizmetlerinden biridir.

Yaşasın Cumhuriyet!

29 Ekimde 36 yaşına basacak olan Cumhuriyetimiz, bütün Türk milletine mutlu ve kutlu olsun !

Biz Türk çocukları her Cumhuriyet bayramında vatanımızın kurtarıcısı, Cumhuriyetimizin kurucusu büyük Atatürk'ü sevgi ve saygı ile anarız.

Yaşasın Cumhuriyet !...

★

Okullar Açılırken...

Biz, öğrenciler

- **Sağlığımızı korumağa çalışırız.**
  Çünkü biliriz ki, her şeyin başı sağlıktır. Okulda başarılı olmanın ilk şartı hasta olmamaktır. Onun için kendimize iyi bakarız.
- **Sınıfta gözlerimizi, kulaklarımızı dört açarız.**
  Çünkü biliriz ki, böyle dikkatli olanlar dersleri sınıfta öğrenirler.
- **Derslerimizi, ödevlerimizi günü gününe hazırlarız.**
  Çünkü biliriz ki, ihmal edip, dersleri biriktirirsek, sonra işin içinden çıkamayız. Notlarımız kırılır, ya bütünlemeye kalırız, yahut da, Allah korusun, sınıfta !...
- **Kitaplarımıza, defterlerimize, üstümüze başımıza iyi bakarız.**
  Çünkü biliriz ki, kitaplarını, defterlerini, üstlerini, başlarını hor kullananlar, onları temiz tutmayanlar hiçbir şeyin kıymetini bilmezler. Oysa ki kıymet bilmek, vatan sevgisinin, insan sevgisinin temelidir. Babasının kesesini düşünmeyenlerden hayır gelmez.
- **Temizliği severiz.**
  Çünkü biliriz ki, sağlığın, güzelliğin, sevimliliğin ilk şartı temizliktir. Pis insanlardan, pis şeylerden iğrenilir.
- **Sokaklarda dikkatli yürürüz.**
  Çünkü biliriz ki, en ufak bir dikkatsizlik insana çok pahalıya mal olabilir Sakat kalmak, öbür dünyayı boylamak niyetinde değiliz !
- **Herkesle terbiyeli terbiyeli konuşuruz.**
  Çünkü biliriz ki, terbiyeli insanları herkes sever ve sayar. Terbiyeli olmak da, her şey gibi, çocukken öğrenilir.
- **Otobüslerde, tramvaylarda, vapurlarda gürültü etmeyiz.**
  Çünkü biliriz ki, başkalarını rahatsız etmek en büyük saygısızlıktır.
- **Otobüslerde, tramvaylarda, vapurlarda büyüklere yerimizi seve seve veririz.**
  Çünkü biliriz ki, büyüklerin bizden çok istirahate ihtiyacı vardır. Büyüklere karşı saygısızlık, en büyük ayıptır. Ve bir gün, biz de büyüyüp ihtiyarlıyacağız ! O vakit ?...

Cumhuriyet Kuşu

ERTAN o sabah erkenden uyandı. Pencereden odaya dolan güneş ışıklarını görünce insan neredeyse mevsimin sonbahar olduğuna inanmıyacaktı. Ama Ertan o günün tarihini bütün Türk çocukları gibi gayet iyi biliyordu : 29 Ekim.

İstanbul'da oturuyorlardı. Bir hafta önce annesiyle babası bir iş için Ankara'ya gitmişti. Çocukları okuldan ayrılmasın diye onu dedesinin yanına bırakmışlar ve Cumhuriyet Bayramı tatilinden önce İstanbul'a dönmeye söz vermişlerdi.

Babası ayrılırken :

— İyi bir çocuk ol. Derslerine çok çalış. Türk olduğunu, ailene ve vatanına karşı birçok ödevlerin bulunduğunu unutma! diye uzun uzun oğluna öğüt vermişti.

Ertan şimdi bu sözleri düşünüyordu. Kendi kendine «Ben Türküm» demesi kolaydı ama ailesine, vatanına karşı ödevlerini nasıl yerine getirecekti? Daha okula yeni başlamıştı. Bu konuda fazla bir şey bilmiyordu.

O gün evde bir telâş vardı. Anneannesi sabah erkenden kalkmış, pasta ve kurabiye yapmıştı. Dedesi bahçeden çiçek koparmış, vazoya koyuyordu. Ertan neşeyle söze başladı :

— Günaydın anneanne. Günaydın dedeciğim. Bayramınız kutlu olsun. Oh... Mutfak çok güzel kokmuş. Yaşasın anneannem, ne nefis pastalar yapıyor. Bugün çok sevinçliyim. Töreni seyretmeye gideceğiz, değil mi dede? Akşam yemekten sonra yine dolaşsak. Belki fener alayları yaparlar.

Dedesi her sözüne gülerek başını sallıyordu. En sonunda :

— Bunlar çok iyi şeyler yavrum, dedi. Yalnız bu sabah yerine getirilecek bir ödevimiz var. Bayrağımızı bahçeye astım. Evin içini de dün senin aldığın kâğıt bayraklar ve fenerlerle süsleriz.

Oturma odasındaki Atatürk'ün resminin iki yanına küçük kâğıt bayrakları koydular. Dedesi :

— İşte Ertan, dedi, bu kutlu günde ödevimiz Türk vatanını ve 36 yıl önce kurulan Cumhuriyeti kanımızın son damlasına kadar koruyacağımıza, yükselteceğimize and içmektir. Ondan sonra da vatanın kurtarıcısı

büyük Atatürk'e saygı duruşu yapmalıyız.

Kahvaltıda Ertan dedesine :

— Türk çocuğu olarak bana düşen ödevler nelerdir, diye sordu.

Anneannesi söze karıştı :

— Her şeyden önce güler yüzlü ve terbiyeli olmalısın.

Dedesi ise :

— Vatanını ve vatandaşlarını sev. Başkalarına elinden geldiği kadar yardım et, dedi.

O sabah kahvaltı sofrasını Ertan topladı. Kümesteki tavuklara yem verdi. Dedesi ona Cumhuriyetin nasıl kurulduğunu anlattı. Çok meraklı kahramanlık hikâyeleri biliyordu. Bunların bazıları kendi başından geçmişti. Ertan da artık hürriyetin ne demek olduğunu öğrenmişti.

Böyle konuşurken dışardan köpek havlamaya başladı. Ertan koşarak dışarı çıktı. Bahçelerinin yanından bir dere akardı. Sonbaharda suları oldukça kabarmıştı. Köpek havlıyarak oraya doğru koşuyor, dönüp dönüp Ertan'a bakıyordu.

Dereye küçük bir kuş düşmüştü. Çırpınıp duruyordu. Kendi kendine oradan kurtulamazdı. Biraz ilerde tahtadan bir köprücük vardı. Ertan tam zamanında yetişip, kuş köprünün altından geçerken, elini uzatarak onu sudan çıkardı. O anda kendi durumu da bir hayli tehlikeye girmişti.

Arkadan dedesi geldi. Kuş hareketsiz duruyordu, ama ölmemişti. Çocuk, bir hayvana iyilik ettiği için çok memnundu.

— Bu kuşa «Cumhuriyet

Kuşu» adını vereceğim dedeciğim, dedi. Yahut sadece «Cumhuriyet» diyelim. 29 Ekimde kurtarıldığı ve yeniden hayata döndüğü için bu isim çok mânalı. Bakın ne yapmak istiyorum biliyor musunuz? Tavan arasındaki eski kafesi çıkarıp temizliyelim, kuşu içine koyalım.

Dede biraz şaşırmış gibi görünüyordu :

— Onu salıversen daha iyi olmaz mı, dedi. Yabani bir kuşu kafese koymayı nasıl aklından geçirebiliyorsun?

— Ama o bana alışacak. Göreceksin, çok iyi bakacağım.

Dede daha başka şeyler de söyliyecekti ama, o anda kapının önünde bir otomobil durdu. Ertan sevinçle anne ve babasının kucağına atıldı. Nefes nefese :

— Anneciğim, babacığım, hoş geldiniz, dedi. Bugün Cumhuriyet Bayramı. Sabah dedemle bayrak astık. Ata'ya saygı duruşu yaptık. İyi ki geldiniz, pasta daha bitmedi.

Sonra elinde sıkı sıkı tuttuğu kuşu göstererek ilâve etti :

— Ben demin bunun hayatını kurtardım. Derede boğuluyordu. Onu besliyeceğim. Adını da «Cumhuriyet» koydum.

Babası sabırsızlıkla :

— Serbest yaşamağa, açık havada istediği gibi uçmaya alışmış olan bu kuşu, hayatını kurtardın diye esir mi etmek istiyorsun, dedi.

Büyükler kuşu zorla çocuğun elinden alıp serbest bırakabilirlerdi ama, onun iyi ile kötüyü kendi kendine düşünüp karar vererek ayırt etmesini istiyorlardı. Nitekim öyle oldu. Ertan az sonra ellerini açarak kuşu havaya salıverdi.

— Güle güle, diye bağırıyordu. Sen yalnız benim değil, bütün Türk milletinin kuşusun. Adın daima «Cumhuriyet» olarak kalsın. Cumhuriyeti ne ben, ne başkası, hiç kimse esir edemez. Yaşasın Cumhuriyet!...

Semra ÖZİN

Mustafa Kemal

Mustafa Kemal'in elleri...
Güneşin ışığından.
O ellerle hayat buldu,
Üzerine titrediğimiz bu vatan.
Çerden - çöpten bir şehirdi Ankara
Şimdi dört başı mamur.
O ellerdir mayasını tutturan
O ellerle yoğrulmuş bu hamur.

Uçsuz - bucaksız bozkırdı
Anadolu bakımsız, viran.
Yıllara sığdı yüzyıllar
Kısaldı zaman
O ellerin sayesinde kurtuldu
Anadolu karanlıktan .

Mustafa Kemal'in gözleridir
Mesafeleri kurşun gibi delen.
Bir şaheser çıkardı görüşleri
Bütün dünya üzerinde yükselen...

Hepimizde bir parça var «O»ndan.
Hepimizin kalbinde adı.
Kara topraklara girdiyse de
Aydınlatır yine memleketi
Edirne'den Kars'a kadar
Bakışları...

Sabih ŞENDİL

Amerikan Bayrağının 50 nci yıldızı

Havay Adaları

«ALOHA! Aloha!»

Dayısı önündeki kitaptan başını kaldırdı.

«Aloha! Aloha!»

Bağıra bağıra gelen Özcandı. Ama ne geliş! Bahçenin çakıl döşeli yolunda, tuhaf bir ahenk tutturmuş, dans adımları ile seke seke yaklaşıyordu. Pek neşeli görünüyordu.

— Hayrola, Özcan! Bu ne hal böyle?

— Sabah ziyaretine geldim.

— Hoş geldin, sefa getirdin, ama bu nara ne oluyor?

— Aman dayıcığım, affedersiniz, nara değil bu. «Aloha» sevinç demektir, sevgi demektir, selâm demektir, Allahaısmarladık, güle - güle demektir.

— Yaaa... Ne de çok mânası varmış... Nece bu böyle?

— Havayca.

— Havaîce olduğu belli. Ben hangi dil demek istedim.

— Havaîce değil, dayıcığım, Havayca : Havay Adalılarının konuştuğu dil.

Dayısı gülmeğe başladı. Yarı alaycı bir bakışla yeğenini baştan ayağa süzdü. Özcan renk renk çiçekli ketenden bir gömlek giymişti. Gömleğin uzunca eteği pantalonun dışında bırakılmıştı. Çorapsız ayaklarına birer sandal geçirmişti. Boynuna da çiçeklerden örülmüş büyükçe bir halka takmıştı.

— Bu kıyafet de, besbelli, Havay kılığı olacak. Peki, ya bu halka ne oluyor?

Özcan :

— Bunun adı «lei» dir, dedi. Dostluk, sevinç, şenlik belirtmek için kullanılır.

— Tabii bu da Havayca, değil mi?

— Evet. Nitekim dans demek olan «hula» da Havaycadır.

— Bak hele! Hiç haberim yoktu. Demek sen Havayca da biliyorsun...

— Yok, o kadar değil. Bütün bildiğim son günlerde rasgele öğrendiğim birkaç kelimeden ibaret. Ama bir faydası olacağını umsam, hemen o dili öğrenirdim. Çünkü öğrenilmeğe onun kadar lâyık başka dil yoktur, sanıyorum.

— Acayip! Neden?

— Neden olacak, dayıcığım, öyle bir dil ki, bütün alfabesi 12 harf, beşi sesli, yedisi sessiz. Her kelimenin sonu mutlaka sesli harf. Konuşulması türkü söyler gibi musikili. Bundan kolay, bundan şirin dil olur mu?

— İyi, güzel ama, ben sende böyle birdenbire uya-

Havay halkından örnekler : Soldan sağa : Japon, Koreli, Filipinli, Beyaz, Çinli.

nan Havay merakına akı' erdiremedim. Hem de kıya fetine, boynundaki çiçek halkasına varıncaya kadar

— Kıyafet ve «lei» il «aloha» selâmı, sırf size eğ lenceli bir sabah sürpriz yapmak için. Havay meraki na gelince, buna tatil aylarında gazete ve dergilerd okuduğum yazılar sebep ol du. Havay Adalarının yen bir eyalet olarak Amerikan Birliğine katılması üzerin gazete ve dergilerde alâka çeken birçok yazılar çıkmıştı.

— Havay adaları zaten Amerika'ya bağlı değil miydi?

— Evet öyle idi ama koloni idi. Adaları Amerika'dan gönderilen yüksek memurlar idare ederdi. Şimdi tıpkı New York, Texas ve başka Amerikan eyaletleri gibi Havay Adaları da iç işlerinde tamamiyle bağımsız olacak. Havaylılar kendi valilerini kendileri seçecek; gene kendi seçtikleri milletvekilleri ile, kendi kanunlarına göre, memleketlerini idare edecekler; kendi aralarından seçip Washington'a gönderecekleri senatörler ve temsilcilerle de Amerika Birleşik Devletlerinin idaresinde oy sahibi olacaklar.

— Aferin, Özcan. Ben kendi işlerimden vakit ayırıp da dünyanın öbür tarafındaki Havay Adalariyle pek alâkalanamamıştım. Şimdiye kadar, ara sıra, sen benden bazı şeyler öğreniyordun. bu sefer de bari ben senden öğreneyim. Anlat bakalım, şu Havay Adalarını.

— Peki dayıcığım, mâdemki istiyorsunuz, öğrendiklerimi söyliyeyim.

«Havay takım - adaları büyüklü küçüklü 20 adadan vücuda gelmiştir. Hepsinin birden yüzölçümü 16.400 Km² (bizim Diyarbakır vilâyetinden biraz büyük) dir. En büyüklerinin adı Havay'dır, ötekilerin ayrı adları vardır. Hepsine birden Havay Adaları denilir. Fakat adaların en önemlisi büyüklüğü üçüncü derecede olan Oahu Adasıdır. (1. 563 Km², bizim (İstanbul vilâyetinin dörtte biri kadar).

Kilauea volkanından zaman zaman, sıvı halinde ateş ve alevler saçan lavlar fışkırır.

Büyük bir itina ile sürülen Ananas tarlaları

«Havaylar, Pasifik Okyanusunda Yengeç Dönencesinin hemen güneyinde ve 160 derece Doğu boylamı etrafında bulundukları için çok yumuşak iklimli yerlerdir. Yılın ortalama sıcaklığı 25 derecedir. Yazla kış, gece ile gündüz arasında sıcaklık farkı pek azdır. Yılın her ayında denize girilebilir. Yağmur bol yağar. Devamlı muntazam alize rüzgârları adalara serinlik verir. Büyük fırtınalar olmaz.

«Ovalar, vâdiler yemyeşildir. Çeşit çeşit ağaçlar, bitkiler ve çiçekler vardır. Toprak çok bereketlidir. Bol mahsul verir.

«Tabiat güzelliği, iklimi, halkının rahat ve neşeli hayatı bu adalara «Pasifik Cenneti» lâkabını kazandırmıştır. Adalarda bir tek bile yılan yoktur.

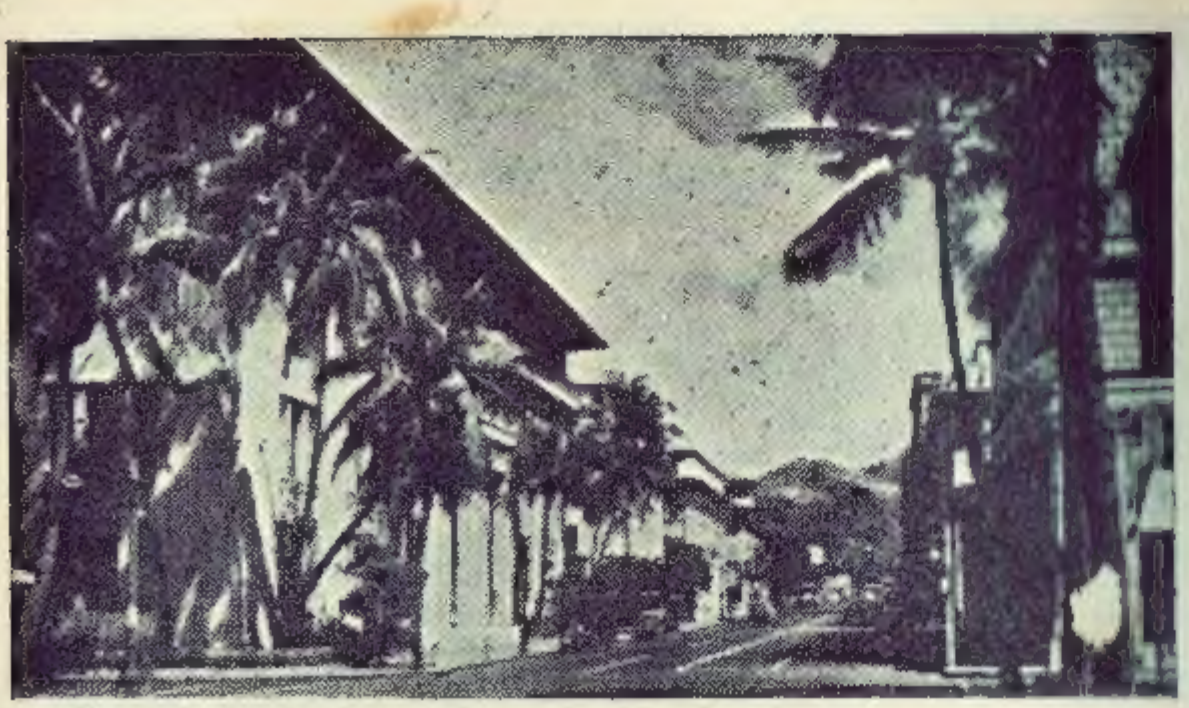

Başkent HONOLULU
Bir cadde ve evler.

«Havaylar Asya ile Amerika arasında deniz ve hava seferleri için en önemli uğrak ve ticaret merkezidir. Turistler ve deniz sporcuları için eşi bulunmaz bir toplanma yeridir. Adaların önemli kazanç kaynaklarından biri de turizmdir

«Havay Adalarının nüfusu 600.000 kadardır. Nüfusun büyük kısmı şehirlerde yaşar. İdare merkezi Oahu adasında **Honolulu** şehridir. 311.000 nüfuslu büyükçe bir şehir olan Honolulu'da devlet daireleri, üniversite, yüksek okullar, tiyatrolar, kütüphane ve müzeler, bankalar ve büyük ticaret müesseseleri vardır. Şehir çok mamurdur. Amerika'nın Pasifikte en büyük askerî üssü olan Pearl Harbor da bu adadadır. Honolulu'ya plâjları ve deniz sporları için yılın her ayında binlerce turist gider.

«Adaların turist çeken bir özelliği de volkanlarıdır. Kilauea ve Mona Loa adında olan bu volkanlar asıl Havay Adasındadır ve faal haldedir. Gene Havay Adasında Mauna Kea Dağı (4200) metre) adaların en yüksek tepesidir.

«Havaylarda en ileri fennî usullerle ziraat (pirinç, patates v.s), hayvancılık (kasaplık hayvan yetiştirme), ve sütçülük yapılır. Balıkçılık, balık konserveciliği, sebze ve meyva konserveciliği de önemlidir. Fakat en önemli mahsul ananas ile şeker kamışıdır. Dünya ananas mahsulünün onda sekizi Havay Adalarında elde edilir.»

Dayısı :

— Çok teşekkür ederim, Özcan, dedi. Şimdi biraz da ahaliden bahseder misin?

Özcan devam etti :

«Ahali umumiyetle iyi yürekli, çalışkan ve neşeli insanlardır. Memleketlerini çok severler. Kazanç boldur. Halk refah içinde yaşar. Fakat burada hayli garip bir durum vardır : Adalar halkından halis Havaylı (yani anadan babadan yerli) olan-

— Arkası 49. sayfada —

Büyük bir Feza Başarısı

Ay'a Ulaştırılan Roket

12 Eylül Cumartesi günü Sovyet memleketlerinde bir yerden fezaya fırlatılan dört bölüklü bir roket, 34 saat sonra, ertesi Pazar günü Ay sathında bir noktaya düşmüştür. Yerle Ay arasında ortalama mesafe 384.000 km. olduğunu düşünürseniz, roketin ne büyük hızla fezada uçmuş olduğunu anlar ve şaşarsınız. Satte 100 km. giden bir otomobil bu mesafeyi 160 günde, 1000 km. hızla giden bir uçak da 16 günde alabilirdi. Roketin dört bölüğünden her biri yakıtı bittikçe ayrılmış, dördüncü bölük Ay'ın sathına düşmüştür.

Fakat 1500 kilo ağırlığında bir küre olan asıl mermi önceden hesaplanın zamanda ve tâyin edilen noktada Ay'ın sathına düşmüştür. Bunun içinde türlü âlet ve cihazlar vardı. Roket fezada giderken bunlar geçilen her noktanın sıcaklık, çekim, mıknatıs hali v. s. gibi şeyleri hakkında radyo işaretleri ile bilgi vermişlerdir. Mermi ay sathına düşünce, bu âletler bozulmuş, işaretler de durmuştur. Zaten merminin Ay sathına vardığı da bundan belli olacaktı.

Bu pek yüksek başarı ile (Lunik - 2) insanlar için Ay'a gitme yolunu açmış oldu. Artık 10 - 15 yıla kadar dünyamızın peykine gitmek mümkün olacağını feza ve fizik bilginleri söylüyorlar. Bu merminin adı LUNİK — 2 dir.

AFRİKADAN GELEN MEKTUP

HİPOPOTAM Hank, ekvatora yakın bir ormanda yaşıyordu. Irmağın kenarından pek ayrılmazdı. Sık ağaçlar ve bunların arasını ağ gibi saran sarmaşıklar yüzünden iri gövdesiyle ormanın içinde ilerlemesi çok güç oluyordu. Havanın boğucu sıcağına dayanabilmek için bütün gün ya suya girer, ya da bataklıkta yatardı.

En yakın arkadaşı Chat adında küçücük bir maymundu. Sarmaşıklara tutunarak ağaçtan ağaca gezer, ormanın her köşesini karış karış bilirdi. Chat diğer maymunlara göre çok ufaktı. Hank ise hipopotamların en büyüğüydü.

Chat'ın bir yazı makinası vardı. Maymunun da yazı makinası olur mu diye şaşmayın. Bunu, ormana gelen bir seyyah kaybetmişti. Eski püskü bir şeydi (H) ve (İ) harfleri kırıktı. Yakınlarda bir kauçuk fabrikası kurulmuştu. Chat ara sıra buraya girer büroradaki masanın üstündeki kâğıtlardan alıp makinasında bir şeyler yazardı.

Bir gün Hank, arkadaşına dedi ki :

— Ormanda yaşamaktan usandım. Duyduğuma göre, Amerika'da bazı meraklı insanlar görmedikleri hayvanları alıp evlerinde besliyorlarmış. Ne olur kardeşim, bir mektup yaz da soralım bakalım beni isteyen kimse var mı?

Maymun, yazı makinasına temiz bir kâğıt taktı.

— İnşallah bu mektup senin gibi kocaman bir hayvandan, daha doğrusu bir hayvan azmanından hoşlanacak birinin eline geçer, diyerek yazmağa başladı.

Hipopotam, maymunun sesindeki ümitsizliği farketmişti.

— Hiç olmazsa mektupta benim uysal, iyi kalpli bir hayvan olduğumu belirt, dedi.

Chat, yazı makinası var diye o kadar gururlanırdı ki, hiç kimseye hattâ Hank'a bile (H) ve (İ) harflerinin eksik olduğunu söylemezdi.

Elinden geldiği kadar güzel yazmağa gayret etti, ama (H) lerin yerine (P), (İ) lerin yerine (o) veya (e) koyunca mektup bakın neye benzedi :

«Ben popopotamım. Adım Pank. Amerekada yaşamak en büyük arzum. Yaramaz değelem. Uslu uslu otururum. Bana bakacak varsa Amerekaya çağırsın. Selâmlar.

Popopotam Pank.
Irmak boyu, kauçuk fabrekası, Ubalago, Afreka.»

Zarfın üstüne «Bay Bob Jones, New York, A.B.D.» diye yazdı. Mektup bitince Hank'a :

— Amerika'da New York diye bir yer varmış. Orada Bob Jones adında iyi bir çocuk oturuyormuş. Birinden duymuştum. Zarfa onun adresini yazdım. Çocuklar hayvanları sever, dedi.

— Çok teşekkürler Chat kardeş. Bu iyiliğini unutmıyacağım.

Chat mektubu postaya verdi. Üstünde pul olmadığı halde postacı sesini çıkarmadı; çünkü maymunu çok sever, maskaralıklarına katıla katıla gülerdi.

Hipopotam sevincinden yerinde duramıyordu. Eskisi gibi vaktini suya girerek serinlemekle geçirmiyordu artık. Ekvatorun sıcağına bile aldırmaz olmuştu. Her an yakın arkadaşı Chat'ı görmek, ona Amerika için kurduğu hayallerini anlatmak istiyordu. Halbuki Chat öyle kolayca bir yerde bulunmazdı ki... Hank bazan onu görmek için kocaman gövdesiyle ormanı karış karış dolaşmak zorunda kalıyordu.

Chat, yazılan mektubun ne Bob Jones'un eline geçeceğine, ne de hipopotam gibi iri bir hayvanı bir Amerikalı çocuğun alıp besleyeceğine inanmıyordu, ama arkadaşının hevesini kırmak istemiyordu. O, küçük berrak bir göl kenarında yaşayacağını sanıyordu. «Göz alabildiğine uzanan yeşil çayırlarda serbestçe dolaşacağım, sonra bana bakacak o çocuğun getirdiği güzel yiyeceklerle iyice karnımı doyuracağım» diyordu.

İşler maymunun beklediği gibi çıkmadı.

Bob Jones mektuba çabucak cevap verdi. Postacı mektubu Chat'e getirdi. O da yüksek sesle arkadaşına okudu.

«Kafesin hazır, ama daha senin ne biçim bir hayvan olduğunu bilmiyorum. Babamla beraber ansiklopedilere, hayvanlar hakkında yazılmış kitaplara baktık, bir türlü bulamadık. Öğretmenime sordum. O da bilmiyormuş...» Hank :

— İşte bu çok acayip, diye söylendi. Hipopotamları herkes tanır.

Chat mektuba «hipopotam» yerine «popopotam» yazdığını Hank'a söylemeğe utandı. Hızlı hızlı okumağa devam etti :

«İsmine bakılırsa küçük, hareketli bir hayvan olacaksın. Kafes havadar ve rahat. Senden önce bir papağanımız vardı. Onun kafesi.»

Hank :

— Hem de papağan kafesi, diye homurdandı.

Chat okuyordu :

«Altı metre genişliğinde bir bahçemiz var. Annem orada oynamana izin verecek.»

— Oynamak mı? O daracık yerde adım atamam ben...

«Bu ayın 22 sinde yani perşembe günü helikopterle seni almağa geleceğiz. Hazır ol. Kardeşim sana pembe bir ceket örüyor. Ölçülerini bilmiyoruz, ama ekvatordan çıkıp New York'a gelince üşürsün diye düşündük.»

Hipopotam :

— Pembe ceketi ben ne yapacağım, diye ağlamağa başladı. Mektup yolladığıma pişman oldum. Eyvah, bugün ayın 21'i!

Chat onu teselli etmeğe çalışarak :

— Üzülme, dedi. İnşallah anlayışlı insanlardır. Olan oldu bir kere.

O anda gökyüzünden bir gürültü gelmeğe başladı. Hank :

— Başıma gelenler, helikopter göründü, diyerek ırmağa daldı.

Aceleyle maymunun ayağına basmıştı. Hayvan can acısıyla ayağını tutarak zıp zıp zıplamağa başladı. Hipopotam yaptığı dikkatsizliğin farkına vararak özür dilemek için başını sudan çıkardı. Helikopter gittikçe bulundukları yere yaklaşıyordu. Aşağıya bir ip merdiven salladılar. Merdivenin en ucunda Bob Jones duruyordu. Helikopterden bir kız aşağıya bakıyor, elinde küçük bir pembe ceket sallıyordu.

Hank, Bob'un şunları söylediğini duydu :

— İşte bizi bekliyor. Merhaba Pank !

Hank, çocuk kendisini suyun içinde nasıl gördü diye şaşıp kaldı. Halbuki Bob maymuna bakıyordu.

Kız helikopterin gürültüsüne aldırmıyarak sevinçle bağırdı :

— Ah, ne tatlı şey! Bak Bob, nasıl zıplıyor. Popopotam adı buna çok yakışıyor.

Hank :

— Popopotam mı, diye söylendi. Ben yanlış duydum her halde. Motorun gürültüsü çok fazla.

Bob, Chat'ın merdivene tırmanmasına yardım etti. Chat, Hank'a el salladı. Hank da şaşkın şaşkın ona el salladı. Helikopter uzaklaştı.

Hank gökyüzüne bakarak:

— Chat'ı çok özleyeceğim, diye duşünüyordu. Ne mutlu ona New York'a gidecek.

İyi ki onu götürmeğe kalkışmamışlardı. İp merdivenden yukarı nasıl çıkacaktı?

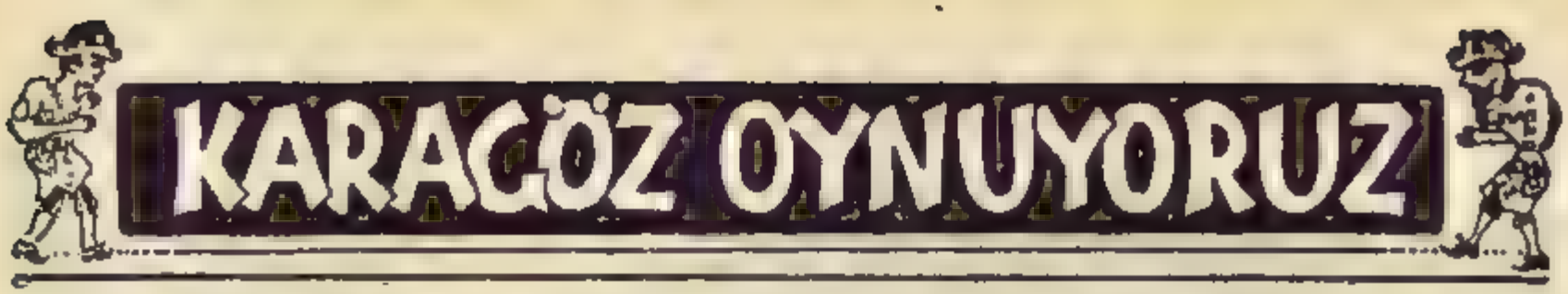

Cumhuriyet Bayramında...

Karagöz — Cumhuriyet Bayramı için okulda ne gibi hazırlıklar yapıyorsunuz?

Karagözcük — Sınıfımızı süslüyoruz babacığım.

Karagöz — Nasıl?

Karagözcük — Öğretmenimiz «Cumhuriyette Yapılan İşler» in resimlerini yapınız dedi. Biz de yaptık. Onların en güzellerini seçip duvarlara asıyoruz.

Karagöz — Ne gibi konular buldunuz bakayım?

Karagözcük — Kimimiz Cumhuriyet devrinde yapılan demiryollarını, kimimiz fabrikaları, barajları, limanları, elektrik santrallerini yaptık. Kimimiz traktörle çalışan çiftçileri. Kamyon, otomobil dolu devlet yollarını, okulları yaptık.

Karagöz — Aferin size. Cumhuriyetten önceki Türkiye ile şimdiki Türkiye arasında dağlar kadar farklar var. Atatürk'ün bize yaptığı en büyük iyilik, gerilikten korkmayı, ilerlemeyi sevmeyi öğretmesi olmuştur.

Karagözcük — Öğretmenimiz bize «Cumhuriyet çocuğu olarak sizi en çok üzen şey nedir?» diye sordu.

Karagöz — Yaman bir öğretmeniniz var sizin.

Karagözcük — Öyle. Bizim öğretmenimiz bir tanedir.

Karagöz — Siz bu soruya ne cevap verdiniz bakayım?

Karagözcük — Bir arkadaşımız, «Yanan ormanlar» dedi.

Karagöz — Aaa, bu cevaba bayıldım. Doğru söylemiş o arkadaş. Ormanlarımız gıt gide azalıyor. Bir yandan keçiler, bir yandan baltalar, bir yandan da yangınlar ormanlarımızı sömürüyorlar. Ormansız bir memleket çoraklaşır, kuraklaşır, çirkinleşir. Bu büyük tehlikeye karşı milletçe seferber olmalıyız. Ağacı sevmiyenler, ağaca kıyanlar vatana en büyük kötülüğü yapıyorlar. Başka?

Karagözcük — Bir arkadaşımız da «Yerlere tüküren insanlar» dedi.

Evet mi, Hayır mı?

1. Saatler geceleri ileri gider mi?

2. Tuz yalnız yemeklere lezzet vermek için mi kullanılır?

3. «Kardelen» adında bir çiçek olduğunu bilirsiniz, ama buzun içinden çıkan çiçek de var mıdır?

4. Çini mürekkebi ilk defa Çin'de mi yapılmıştı?

5. İnsan açlığa uykusuzluktan daha çok dayanabilir mi?

6. Bambudan daha hızlı büyüyen ağaç var mıdır?

7. Kâğıdı Mısırlılar mı icad etmiştir?

8. 1 Kilo tereyağı insanı 1 kilo şekerden daha mı çok şişmanlatır?

Cevaplar 49 uncu sahifede

Karagöz — Onun da hakkı var. Kendi evlerinde yere tükürmeyi akıllarından bile geçirmiyen bazı insanlar, sokağa çıktılar mı bir başkalaşıveriyorlar, yerlere tükürmekten çekinmiyorlar. Oysaki, sokaklar da bizim. Hele veremli insanların sokaklara tükürmeleri, yalnız ayıp değil, aynı zamanda bir büyük suçtur da. Çünkü tükrük kurur, havalanan tozlarla beraber mikroplar, başkalarının ağızlarından burunlarından ciğerlerine girer, onlara da hastalığı bulaştırır. Medenî insanlar yerlere tükürmezler. Başka?

Karagözcük — Bir arkadaşımız da, «Otobüste ayakta duran kadınlara, ihtiyarlara yerlerini vermeyen çocuklar, gençler» dedi.

Karagöz — Doğrusu bu arkadaşına da bravo. O da büyük bir yaramıza el koymuş. Ben de otobüslerde, tramvaylarda, vapurlarda böyle çocuklara rastladıkça onlar hesabına utanıyorum. Başka medenî memleketlerde böyle terbiyesizleri halk oturdukları yerlerden zorla kaldırırlar. Söyle bakayım sen ne resmi yaptın ve ne cevap verdin?

Karagözcük — Ben, babacığım, Atatürkün halka yeni harfleri öğretirken bir yeni fotoğrafı var ya, işte onu hatırlayarak bir resim yaptım.

Karagöz — Sana da aferin. Kara cahilliği yoketmek Atatürkün en büyük isteğiydi. Cahil adam iyi insan ve iyi vatandaş olamaz. Ya seni en çok üzen şey?

Karagözcük — Beni Cumhuriyet çocuğu olarak en çok üzen şey dilencilik babacığım.

Karagöz — Bir aferin daha sana... Hele eli kolu sağlam insanların dilenmesi kadar ayıp ve haysiyet kırıcı bir şey yoktur.

Fıraklı-beyaz yelekli KUŞLAR

Güney yarım-küresinde Oğlak Dönencesinden Antarktikaya kadar okyanusların kayalık adalarında büyük topluluklar halinde yaşayan penguenler vücut yapıları bakımından hayli tuhaf hayvanlardır. Ayak üstünde dik dururlarken boylarının yüksekliği bir metre kadardır. Penguenler kuşlar arasında sayılırlar ama, tam manâsiyle kuş değildirler, çünkü uçamazlar. Kısacık kalmış kanatlarının iç tarafı sert ve balık sırtı gibi pulludur. Uçmaya yaramaz. Fakat suda yüzmek için pek elverişlidir. Penguenler kanatlarını kürek gibi kullanırlar. Zaten onlar deniz kuşlarıdır. Balık yerler, balık eti ile yaşarlar. Pek iyi yüzer ve dalarlar, ömürlerinin yarısı denizde balık avlamakla geçer.

Vücut yapıları, derileri ve tüyleri de bu türlü yaşayışa pek uygundur. Gagaları uzunca ve sivridir. Ayakları kısadır ve gövdenin gerisindedir. Bilekleri ve parmakları kalın ve sağlamdır, parmak araları perdelidir. Vücutlarının karın ve ön tarafları bembeyaz, sırtları ile kanatları parlak siyahtır. Başları siyah, gözlerinin etrafı beyazdır. Kayalar üzerinde dik dururlarken, uzaktan, resmî bir törene katılmak için fırak giymiş bir insan kalabalığına benzerler.

Mehmet Ali & Akşamsefası

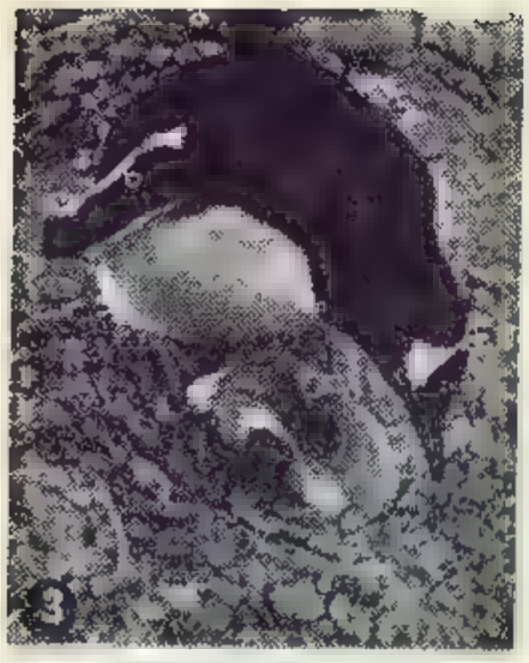

Karada hareketleri hayli komiktir. İki tarafa sallanarak paytak paytak yürürler, koşamazlar. Penguenler üreme mevsiminde büyük sürüler halinde Antarktika etrafında kayalık adalarda toplanırlar. Kayalar üzerine yumurtlarlar. Yumurtalar tenis topu büyüklüğünde ve biçimindedir, yani tam toparlaktır.

Bu sayfalardaki resimlerde :

1) Penguen anayı ve yumurtadan yeni çıkmış yavrusunu görüyorsunuz. Yumurtanın biçimi tam toparlaktır.

2) Ana penguen hayli büyümüş olan yavrusu ile yanyana ilk aile fotoğrafına poz veriyorlar.

3) Ana penguen küçük yavrusunun üstüne kapanmış, onu koruyor.

4) Buzlu deniz kenarında birkaç penguen ailesi. Ortada küçük yavruyu yutuyor gibi görünen penguen için sakın «Ne hain ana !» demeyin. Zira o, yavrusunu yutmuyor; yavrusuna mama yutturuyor, yani onu besliyor. Kendisinin yutup kursağında yarı yarıya eriterek ezme mama haline getirdiği balıkları yavrusunun ağzına aktarıyor. Yavrular iyice gelişip kendi başlarına balık avlıyacak hale gelinceye kadar anaları onları böyle besler.

Pek sakin mizaçlı ve pek yumuşak huylu olan penguenler insanlardan kaçmıyorlarmış, çünkü insanları daha yeni yeni tanıyorlar ve henüz onlardan bir fenalık görmüş değildirler.

Doğan Kardeş Yayınları arasında çıkan «Boyacının Penguenleri» adlı kitabı okursanız pek eğlenceli bir hikâye içinde penguenlerin yaşayışı hakkında birçok şeyler öğrenmiş olursunuz.

Mehmet Ali & Akşamsafası

Bilmeceler

*** Bozmadan ismini söyliyemiyeceğiniz şey nedir ?**

Cevap : Sessizlik.

*** Haftada bir kurulan saatler kurulmadan kaç gün işliyebilir ?**

Cevap : Kurulmadan hiç işleyemez.

*** Göremediğiniz halde daima önünüzde olan şey nedir ?**

Cevap : Gelecek.

*** Acele işiniz olduğu zaman yapacağınız en iyi şey nedir ?**

Cevap : Acele etmek.

*** Her sütçünün niçin beyaz bir atı olmalıdır ?**

Cevap : Güğümlerini taşıtmak için.

*** Bir otomobil ne zaman trenle aynı hızda gider ?**

Cevap : Trene yüklendiği zaman.

*** Zürafa neden çok az yer?**

Cevap : Çok yerse hepsini midesine kadar göndermek zor gelir de ondan.

Hayalleri Gerçekleştiren Çocuk

ROBERT FULTON

ROBERT Fulton 1778 yılında 13 yaşındaydı. Amerika Birleşik Devletlerinin millî bayramı olan 4 Temmuz gününün parlak bir şenlikle kutlanması için arkadaşlarıyla birlikte plânlar kuruyordu. İki sene önce yani 4 Temmuz 1776 da ileri görüşlü, vatansever Amerikalılar, İstiklâl Beyannamesini yayınlayarak bütün insanların eşit olarak doğduğunu, her insanın başta hürriyet olmak üzere bazı tabiî hakları bulunduğunu dünyaya ilân etmişler ve bu uğurda mücadeleye atılmışlardı.

Savaşlar devam ediyordu. Babaları orduya katılmıştı. Erkek çocuklar onların bıraktığı boşluğu doldurmak ve kalplerinde taşıdıkları hürriyet idealini göstermek için bayram gecesi bütün şehri ışıklarla donatacaklardı. Ama Temmuz ayının birinci günü şehir meclisi evlerinde kalan halkın orduda kullanılabilecek şeyleri israf etmemesini karar altına almıştı. Onun için bayram gecesi sokaklarda boşu boşuna mum yakılıp ziyan edilmiyecekti.

Bu, şehrin çocuklarını nasıl üzmüştü, bilemezsiniz. Hepsi orduya yardım etmenin önemini kavrıyacak kadar anlayışlıydı ama o günü kutlamak için başka çare düşünemiyorlardı.

Robert, şehir meclisinin kararını öğrenince kendisini arkadaşları gibi ümitsizliğe kaptırmadı. Doğruca evine gitti. Bir kitap buldu. Bunun birkaç sahifesini okuduktan sonra kitabı bıraktı. Sokağa çıktı ve bir dükkâna girerek elindeki mumları verip bunların yerine biraz barut istedi. Başka bir dükkândan da birkaç tabaka kalın karton aldı.

Satıcı kartonları verirken onlarla ne yapacağını sordu. Robert :

— Biliyorsunuz sokaklarda mum yakmak yasak edildi, diye cevap verdi. Ben de gökyüzünü ışıklarla donatacağım.

— Hah, hah, ha!... Hayal kurmayı seviyorsun, her halde. Ama kartonları ziyan etmesen iyi olur.

Çinliler havai fişek yapmayı çok eskiden beri biliyorlarsa da o tarihlerde Amerika'da böyle bir şey ne görülmüş ne de duyulmuştu.

Robert satıcıya :

— Demek benim projemi hayal sanıyorsunuz, dedi. Şunu bilmenizi isterdim ki, insan zekâsı kurabildiği her hayali gerçekleştirebilecek kadar kudretlidir.

★

4 Temmuz gecesi çocuklar şehrin ortasındaki meydanda

büyük bir ateş yaktılar. Ateşi uzaktan görenler oraya toplanıyor, meydan gittikçe kalabalıklaşıyordu. Ateşin ilerisinde, yerde halkın ne olduğunu anlıyamadığı bazı şeyler duruyordu. Çocuklar kartonları silindir şeklinde bükerek uzun sopaların ucuna takmışlardı. Bunların nasıl yapılacağını onlara Robert öğretmişti. Fişeklerin içinde barut ve barutun ışığına renk verecek maddeler vardı. Robert bunların çoğunu kitabından okumuş, orada bulamadıklarını da kendi aklını kullanarak yapmıştı.

Çocuklar fişekleri atmaya başladılar. Önce bir ses çıkıyor, göğe doğru dümdüz bir ışık yükseliyor ve fıskiye gibi etrafa saçılıyordu. Gökten sanki salkım salkım yıldızlar dökülüyordu. Bu manzarayı gören şehir halkı büyülenmiş gibiydi. Neden sonra bunları yapan akıllı çocuğu tebrik etmeyi hatırladılar.

★

Günler geçtikçe Robert birçok yeni şeyler öğrendi. Kendi kendine deneyler yapmağa başladı. Eli her işe yatıyordu. En sık gittiği yerlerden biri orduda kullanılan silâhların yapıldığı fabrikaydı. O kadar değişik ve faydalı fikirleri, gayet iyi dizilmiş, hesaplanmış plân-

WALT DISNEY'S UÇARI

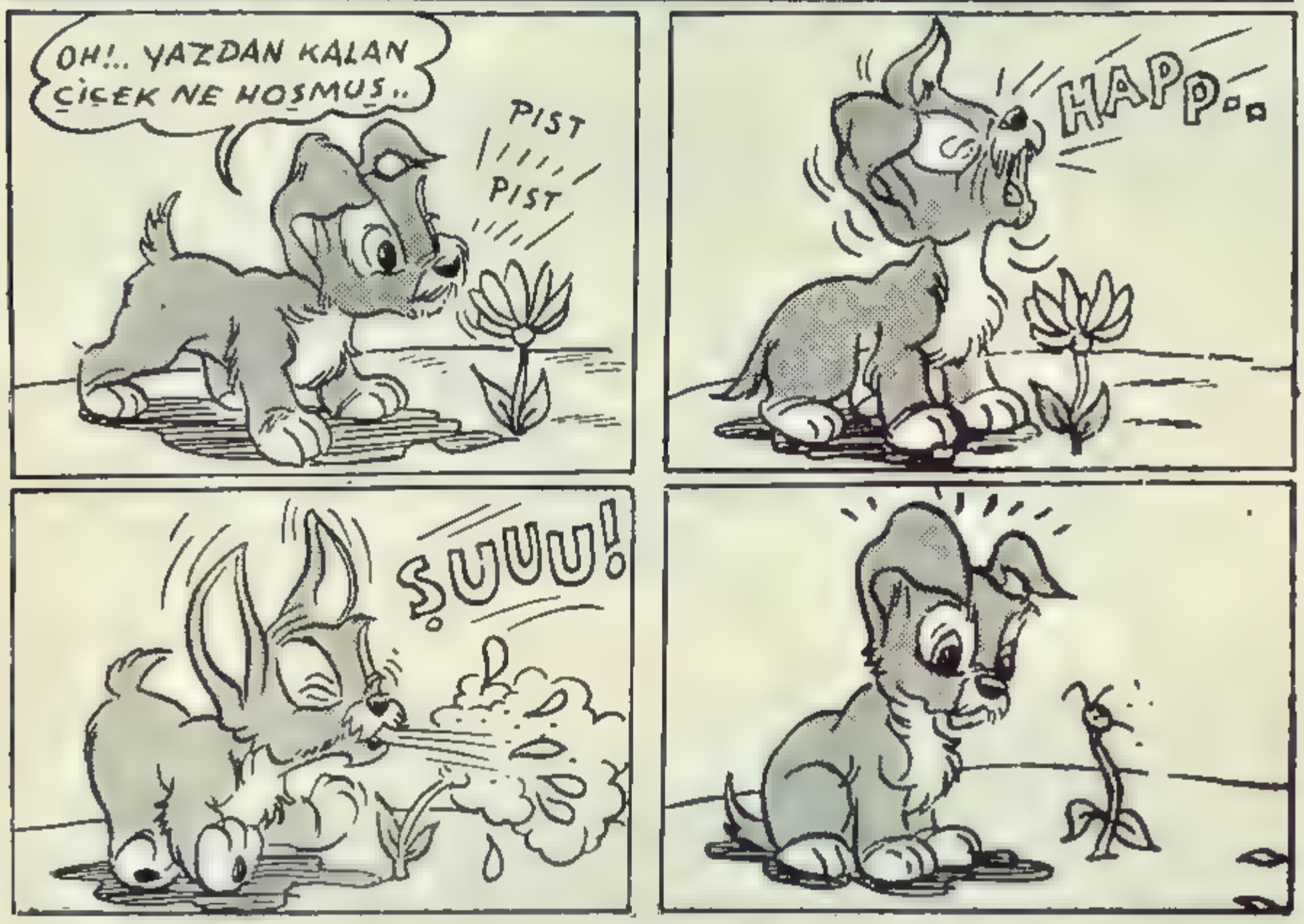

ları, projeleri vardı ki, fabrikadaki en eski ustalar bile bunlara kıymet verirler, fırsat çıktıkça çocuktan akıl alırlardı.

1779 da, yani Robert on dört yaşındayken kendisiyle aynı fabrikada çalışan bir çocukla arkadaş oldu. İsmi Christopher Gumpf idi. Beraber çayda balık tutmaya gidiyorlardı. Bir de kayıkları vardı. Bunun hem alt tarafı hem de iki ucu düzdü. Kürekleri yoktu. Uzun bir sırığı çayın dibine dayıyarak kayığı ilerletiyorlardı. Bu zor bir işti. Nöbetleşe yapıyorlardı. Çok geçmeden Fulton'un icatçı zekâsı çalışmaya başladı. Kayık, fazla kuvvet sarfedilmeden nasıl gidebilir diye düşünüyordu.

Arkadaşı, Robert'in kendisine anlattığı plânı pek beğendi. Çayın yanındaki ormanda gizlice bir şeyler hazırladılar. İki büyük çark, onların ortasından geçen uzun bir demir çubuk ve kolla çevrilen iki küçük tekerlek. Kol yavaş yavaş çevrilince, bağlı olduğu tekerlek ikinci tekerleği döndürüyor, hareket demir çubuktan çarklara geçiyor, böylece kayık ilerliyordu.

Bu kadar kolaylıkla giden kayıkta, diğer balıkçıların hayret dolu bakışları altında iki arkadaş yeni bir şey yapabilmenin gururuyla oturuyorlardı.

Artık şehirde herkes Robert Fulton hakkında, «Bu gencin yapamıyacağı şey yoktur» diyebiliyordu. Yıllar geçtikçe türlü işlere girdi çıktı. Bir kuyumcunun yanında çalıştı. Kendisi gibi birçok şeyler icad eden bir adamla tanıştı. Bu Benjamin Franklin'di.

Fulton çok güzel resim yapıyordu. Sattığı tablolardan annesine küçük bir çiftlik alabilecek kadar para kazandı.

Bu gibi işlerle uğraşması çok uzun sürmüyordu. Mekanik ilmine olan eski merakı kaybolmamıştı. Tarihteki önemli mevkiini işte bu alanda kazandı.

1807 yılında Clermont isimindeki ilk buharlı gemiye yalnız balıkçılar hayret dolu gözlerle bakmıyor, New York'taki Hudson Nehrinin her iki sahiline dizilmiş büyük bir kalabalık, bilgin Robert Fulton'u heyecanla alkışlıyordu. Bu, 29 sene önce «İnsan zekâsı kurabildiği her hayali gerçekleştirebilecek kadar kudretlidir» diyen çocuktu.

Bugün Pennsylvania'da doğduğu şehir, hâtırasının anılması için, Fulton adını taşımaktadır.

Satılık Oğlaklar

EROL'la Serpil, ellerinde gazeteyle annelerine koştular, ona şu ilânı gösterdiler :

«Satılık iki oğlak var. Ar sokağının ilersindeki bahçeli evlerde, ilk dört yol ağzında sola, sonra sağa sapın. Sol taraftaki eve sorun.»

Erol :

— Oğlak, keçi yavrusu demek, değil mi anneciğim, diyordu. Ne olursun gidip alalım. Biri benim, biri de Serpil'in olur. Onlara çok iyi bakarız.

Çocuklar o gün annelerine o kadar çok yalvardılar ki, kadıncağız akşama bir de babalarına sormak şartiyle oğlakları almaya söz verdi. O da bu işi duyunca memnun oldu.

— Hemen hava kararmadan gidip bakalım, dedi. Acele edelim, belki başka müşterileri de vardır. Gazeteyi yanınıza almayı unutmayın.

İlk dört yol ağzında durdular. Gazetedeki adrese bakarak sola saptılar. Bundan sonraki yollar çok karışıktı. Bir türlü tarife uymuyordu. Çocuklar sabırsızlanıyor, anneleri :

— Bu ne biçim adres, doğru dürüst yazılmamış. Sağa sapın, sola sapın demekle olur mu hiç, diye söyleniyordu.

Epeyce dolaştıkları halde evi bulamadan geri döndüler. Babaları :

— Üzülmeyin çocuklar, diyordu. Gazeteye telefon eder, keçilerin sahibini nerede bulabileceğimizi öğreniriz.

Bunun da bir faydası olmadı. Keçilerin sahibi ilân vermek için telefon ettiği zaman yalnız gazeteye yazılan adresi söylemişti.

Keçileri almayı akıllarına koymuşlardı bir kere. Aynı gazeteye onlar da aşağıdaki ilânı verdiler :

«İki oğlağı satın almak istiyoruz ama, adrese bakarak yerlerini bulamadık.»

Altına da telefon numaralarını yazdılar. Keçilerin sahibi ilânı görürse tabiî hemen onlara telefon edecekti.

Aradan birkaç gün geçti. Hâlâ bir haber alamamışlardı. Büyükler bu işten ümitlerini kesmişlerdi ama, çocuklar bir türlü oğlaklardan vazgeçmiyorlardı.

Erol Serpil'e dedi ki :

— Sen benden bir yaş büyüksün. Onun için belki daha iyi bir çare bulabilirsin. Düşün bakalım, başka ne yapmalıyız?

— Aklıma bir şey geldi.

Yarın pazar değil mi?

— Evet, ne olacak?

— Pazar günü şehrin civarında oturanların çoğu şehre iner. Hem pazarda alış verış yaparlar, hem de gezerler. İster misin keçilerin sahibi bizim evin önünden geçsin? Pazar yerine giden en kısa yol burası.

— Peki, sonra?

— Kapının önüne büyük bir levha asalım. «Oğlak satın alınır» diye. İnşallah görür.

O gece levhayı yazıp hazırladılar. Sabah erkenden sokağın bir kenarına astılar. Gelip geçenlerin bazıları bunu okuyor, sonra da ilgisiz bir tavırla başlarını çeviriyorlardı.

Öğleye doğru evlerinin önünde küçük bir kamyon durdu. Orta yaşlı, şişmanca, kendi halinde bir kadın bir levhaya, bir de kapılarına bakıyordu. Erol ile Serpil hemen kapıya koştular. Kadın :

— Oğlak istiyormuşsunuz, diye söze başladı. Ben de iki tane oğlak satacağım. Gazeteye ilân verdim, kimse gelmedi.

Serpil :

— Biz evinizi çok aradık ama, bulamadık. Adres biraz karışık galiba, dedi.

Kadın gülerek anlattı :

— Adres vermesini, bir yeri tarif etmesini hiç beceremem. Oğlum her zaman : «Anne, der, bir yabancı sana çarşının yerini soracak olsa, senin tarifinle kendisini parkın yanında bulur.» Hah, hah, hah! Bu sefer gazeteye doğru adres verdiğimi sanıyordum. Yine olmamış. İyi ki sizi şimdi gördüm. Oğlakları pazara satmaya götürüyordum. Bakın ne sevimli şeyler.

Çocuklar hayvanları okşaya okşaya kendilerine alıştırdılar.

Erol Serpil'e :

— Sen daha büyüksün. Yavrulara mutlaka benden güzel ad bulursun, diyordu.

WALT DİSNEY

TABİATTA NELER OLUYOR

İLK SUYA DALIŞ

Ayı balığı pek sık karaya çıkmaz. Onun için çoğunu suda geçirdiği halde karada dünyaya gelen yavrular ilk önce suya girmeğe korkar. Hayvan yavrusunu zorla suya iter. Sonra da ona yüzgeçlerini kullanmasını, nefesini tutarak uzun zaman su altında kalmasını öğretir.

ANİ DÖNÜŞLER

Amerika'da yaşayan tilkiler kendilerinden kuvvetli bir düşmanla karşılaştıkları zaman canlarını kurtarmak için çareyi kaçmakta bulurlar. Tilki bir de ani bir dönüş yapabilir. Onu kovalayan hayvan koşarken bu kadar kolaylıkla yön değiştiremeyeceğinden tam köşeden dönemez. Böylece yolunu uzatarak kovaladığı tilkiden çok gerde kalmış olur.

Fillerin hortumlarını yiyecek bir şeyler bulmak ve kendilerini her türlü tehlikelerden korumak için kullandığını bilirsiniz. Bazan da uzun seyahatlere çıkarken hortumlarını kıvırıp yavrularını burada taşırlar.

İzmir Fuarının en güzel köşelerinden birinin gece görünüşü

İzmir Fuarını Gezdik

ÖZGER, Lozan Kapısında dalgalanan renk renk bayrakları görünce :

— Fuar, bütün dünya milletlerini buraya toplamış, dedi. İşte İngiltere, Fransa, Batı Almanya, İtalya bayrakları...

Onun daha fazla konuşmasına vakit kalmadan troleybüsten indık. Ben giriş biletlerini alırken o hâlâ bayraklara bakıyor, kaç tane olduğunu saymağa uğraşıyordu.

— Dur ben sana söyliyeyim, Özger, dedim. Bu yıl 28 inci İzmir Enternasyonal Fuarına 19 yabancı devlet katılıyor. Türk bayrağının yanında sıralanan bu devletlerin 18 inin bayrakları.

— A, sahi, direklerden biri boş duruyor.

— Orası Kıbrıs Cumhuriyetinin. Henüz bayrağı olmadığı için direği boş bırakmışlar. İçerde de göreceksin ya Kıbrıs pavyonunun önünde Türk, İngiliz ve Yunan bayraklarının üçü birden bu yeni kurulan devleti temsil ediyor. Kıbrıs bu yıl fuara ilk defa katılıyor.

Özger ilkokulu pekiyi derece ile bitirince, babası ona yaz tatilinde güzel bir seyahat yaptırmağa söz vermiş. Biz de ne zamandır onları İzmir'e, Fuar'a davet edip duruyorduk. Bütün aile gelmek fırsatını bulamadılar, ama bizim küçük çalışkan misafirimiz tek başına evimizi şenlendirdi.

Akıllı çocuk, bütün yaz bekleyerek seyahatini 20 Ağustosla 20 Eylül arasında bir ay bayram gibi geçen o canlı, hareketli günlere raslattı. Üstelik bu yıl Fuar diğer yıllardan çok daha güzeldi. 19 devletin Fuara ka-

İzmir Fuarını hergün binlerce vatandaş ziyaret etti

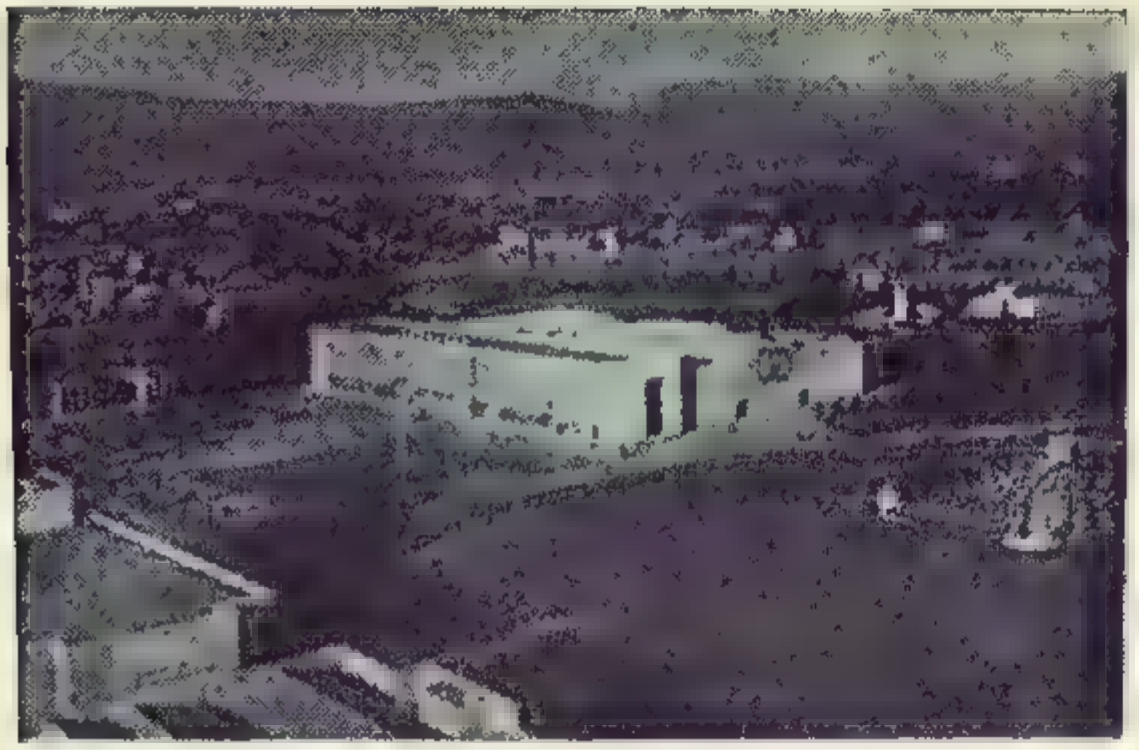

İzmir Fuarının uzaktan görünüşü

tılması buranın kuruluşundan beri bir rekor sayılıyormuş. Ayrıca İktisadî Devlet Teşekkülleri ile yerli sanayi müesseseleri, birçok yerli ve yabancı firmalar Fuarda yer almışlardı.

Özger, Fuarın manzarasına bayıldı.

— Her köşesinde ayrı bir güzellik var, diyordu. Bu ağaçlar, bu çiçekler, çimenler, havuzlar ne kadar dikkatle hazırlanmış.

Hava karardıkça her yer o kadar değişiyordu ki... Kuytu köşeleriyle, yanıp sönen renkli ışıklarıyla Fuar sanki bambaşka bir diyar olup çıkmıştı. Küçük dostum :

— Pavyonlara girip çıkan, her tarafı dolduran şu kalabalık olmasa kendimi rüyada sanacağım, diyordu.

Çocuğun hakkı vardı. Yabancı memleketlerde kurulan fuarları görenler bizim İzmir Fuarının onlarla boy ölçüşebilecek kadar güzel olduğunu söylüyorlar. Fuarların açılmasından maksat devletlerin ürünlerini, sanayi maddelerini, fabrika mamullerini, el işçiliğini halka ve birbirlerinin temsilcilerine göstermek, böylece bir dostluk havası içinde milletler arası iktisadî, sosyal, kültürel münasebetlerin artmasına çalışmaktır. Bu amaçlar gerçekleştirilirken halkın zevkini yükseltmek, geniş ölçüde ziyaretçi çekerek turizmi geliştirmek gibi esaslar da gözönüne alınmıştır.

Fuar bir, iki seferde gezilmekle bitmiyor. Özger'le her gidişimizde başka başka yerleri gördük. Avrupa devletlerinin pavyonlarındaki makinalar, sanayi maddeleri, onların teknik üstünlüğünü bize bir kere daha gösterdi. Buna karşılık Doğu milletlerinin el işlerindeki sanat insanı hayran bırakıyor. İran'ın halıları, minyatürleri, oyma ve gümüş işlemeleri örnek verilebilir. Ayrıca İran'da yetişen tütün, çay, pirinç, kuru yemiş gibi ürünlerin en iyi cinsleri de güzel bir şekilde vitrinlere konulmuştu.

Özger makinaları, otomobil ve motosikletleri ilgiyle seyrediyordu. Danimarkalılar pavyonlarına kendi memleketlerinden getirdikleri cins cins ineklerle tavukları da koymuşlardı. Mavi, yeşil, kırmızı renklerdeki civcivler çok hoşumuza gitti. Niçin böyle renkli renkli olduklarını merak ederek sorduk. Meğerse civcivler yumurtadan ilk çıktıkları zaman iğne yaparak derilerine boya veriliyor, böylece tüyleri renkli oluyormuş. İnekler çok iri ve bakımlı. Bir inekten günde 50 Kg. kadar süt alınıyormuş. Pavyonun bir yerinde süt ve sütten yapılmış dondurma satılıyordu.

Bizim yerli pavyonlarımız arasında da cidden çok güzel olanları vardı. Bunlar sanayiimizin gittikçe geliştiğini gösteriyordu. Sümerbank pavyonundaki kumaşlar, halılar bu alandaki başarılarımızın en güzel örnekleriydi. Odalar Birliği pavyonunda Türk müesseselerinin satışa çıkardığı buz dolapları, çamaşır makinaları, radyo ve pikaplar, dikiş makinaları.

Güzel İzmirden bir köşe

Kime Yardım Etmeli?

DOSTLUK Kulübündeki hikâye saati bitince küçük Aydın herkesin gitmesini bekledi. Anlatılan Yavrukurt hikâyesini çok beğenmişti. Acaba ben de yavrukurt olabilir miyim diye sormak istiyordu.

Hikâyeyi anlatan öğretmen, Aydın'ın okula gidemiyecek kadar küçük olduğunu görünce gülümsedi :

— Okula başlamadan yavrukurt olamazsın, dedi. Yavrukurt olsan bile bu adı taşımak kolay değildir. Biliyor musun, yavrukurt başkalarına her zaman yardım eder. Her gün bir iyilik yapar.

— Bu nasıl olur?

— Dur, sana bir misalle açıklayayım. Benim tanıdığım bazı yavrukurtlar kendileri kadar güzel şeyleri olmayan çocuklar bulurlar, onları oyun oynamak için çağırırlar, sonra da yemek yedirirler. İşte bu «bir iyilik yapmak» sayılır.

— Teşekkür ederim. Ben de aslında yavrukurt olmasam bile onlar gibi hareket etmeğe, onlardan örnek almaya çalışacağım.

Aydın, arkadaşlarının yanına giderek onlara yavrukurt olacağını söyledi. Cengiz buna inanmış görünmüyordu :

— Nasıl yavrukurt olunur biliyor musun?

— Öğrendim. Her gün bir iyilik yapacağım. Bunun için iyi şeylerimden onlara da vereceğim.

— Peki, böyle çocuklar tanıyor musun?

Aydın bu soruya verecek cevap bulamadı. Çok üzülmüştü. Kendisinden daha fakir bir çocuk olduğunu sanmıyordu. Üstelik başkalarının beğeneceği güzel şeyleri de yoktu.

— Mutlaka birini bulmalıyım, diye düşündü. Başka türlü nasıl yavrukurt olabilirim?

Aslında başkalarına yardım etmenin, faydalı olmanın, iyilik yapmanın çeşitli şekilleri vardır, ama Aydın daha küçük olduğu için bunlardan haberi yoktu. Sadece kendisine söyleneni yapacaktı.

Ertesi sabah bahçeye oynamaya çıkarken, kapılarının önünde üç küçük serçe gördü. Yerde yiyecek bir şeyler arıyorlardı.

Aydın'ın sevinçle gözleri parladı :

— Bu serçeler benden fakir. Onlara iyilik yapabilirim

Annesinden bir dilim ekmek alarak yere ufaladı. Serçeler başına üşüştüler. Gagalarıyla çabuk çabuk ekmek kırıntılarını topluyorlardı.

— Biliyorum, iyice doymadınız, ama fazla ekmeğimiz yok. Kahvaltıda da yiyeceğiz. Yarın gelin, yine vereyim.

Serçeler Aydın'ın sözlerini anlamış gibi biraz durdular, sonra uçuşup gittiler.

---

ilâçlar, kumaşlar, fayanslar, çok çeşitli makinalar, ev ve mutfak eşyaları vardı.

Misafirimizi Fuarın içinde bir hayli dolaştırdım. Gül, hayvanat ve çocuk bahçelerini, paraşüt kulesini, açık hava tiyatrosunu, eski eserler müzesini, havuzları gösterdim. Bu havuzlardan bir tanesi oldukça büyük ve derindir. Tıpkı bir göle benzetilerek yapılmıştır. Etrafında ve ortasındaki adacıkta gazinolar vardır. Adaya bir köprü ile geçilir. Gölün üstünde yüzen kuğular, ördekler, kayıklar Özger'in çok hoşuna gitti.

Ama onun en beğendiği ve eğlendiği yer tabiî Luna Park oldu. Orada herkes çocuklaşmış, neşelenmişti. Biz de aralarına katıldık.

Fuar gezmekle bitmez ama «Egenin İncisi» denilen güzel İzmir de öyle. En eski çağlardan beri medeniyetler bu güzel diyarda üst üste kurulmuş. Asırlar sonrasına eser bırakmak için sanki birbirleriyle yarış etmişler.

Mehtapta Karşıyaka'dan İzmir'i, güneş batarken Kadifekale'den bütün şehri ve körfezi seyretmenin tadına rih dile geliyor; şanlı İstiklâl mücadelemizi hatırlıyarak :

— İşte Özger, diyorum, bu güzel şehirden yurdumuzu istilâya başlayan düşman 9 Eylül 1922 de yine buradan denize döküldü. Bir sel gibi İzmir'e akan Türk süvarileri Kadifekale'ye bayrağımızı çektikleri zaman, bize içinde yaşadığımız bu mutlu günleri hazırlamışlar.

S. ÖZİN

Koklama Oyunu

KÜÇÜK Ahmet'le babası ormanlık bir yerde yaşıyorlardı. Babasının koku alma duyusu o kadar kuvvetliydi ki, çok uzaklardan bir şeyin ne olduğunu derhal anlıyabilirdi. Meselâ ormanın hiç gitmediği taraflarına yaklaşınca ilerde ağaçların seyrekleştiği yerde küçük bir meydanın, bir akar su veya bataklığın bulunduğunu söyleyebilirdi.

Kulakları işitmiyordu. Belki de bu sebepten koku alma duyusu kuvvetlenmiş olabilir. Duyu organlarından biri vazifesini yapmazsa diğerlerinin bu boşluğu doldurmağa çalıştığını bilirsiniz. Meselâ körlerde dokunma duyuları son derece gelişir.

Ahmet bütün duyuları sağlam olduğu halde koku alma duyusunu babası gibi geliştirmek istemişti. Bu işi bir oyun haline soktu. Açık havada çok güzel bir koku alıncaya kadar etrafını koklar. Sonra bu kokuyu kaybetmemeğe dikkat ederek yürüye dolaşa onun çıktığı yeri bulur. Ahmet bunu başarıncaya kadar bir hayli çalışmıştır.

Bir gün burnuna çok tatlı bir koku geldi. Az sonra bunun küçük beyaz renkli bir kır çiçeğinden etrafa yayıldığını farketti. Böylece tabiatı sevdi. Birkaç tabiat şiiri bile yazdı.

Sizler de küçük Ahmet gibi temiz havayı içinize çekerken, kokuları ayırt etmesini öğrenin. Bakın dünya o zaman ne kadar değişecek, güzelleşecektir.

Güzel bir çiçeği kokladığınız zaman kokuyu nasıl alıyorsunuz, hiç düşündünüz mü? Burnun içinde üst tarafta bir koku siniri vardır. Koku gözle görülmeyen çok hafif bir gaz gibidir. Havanın içine dağılmıştır. Nefes alınca koku, hava ile birlikte buruna girer. Koku sinirinin burnun içine yayılan incecik uçları kokuyu alır ve bu etkiyi beyine gönderir. Beyindeki koku alma duyusu merkezinde kokunun ne olduğu anlaşılır.

Bir şey koklamak istediğimiz zaman havayı kuvvetle içimize çekmemizin sebebi kokunun bu sinir uçlarına daha iyi çarpmasını sağlamaktır.

İnsan burnu bazı hayvanlarınki kadar hassas değildir. Bir kokuya burnumuz bir kere alıştıktan sonra zaman geçince onu artık farketmez oluruz. Onun için havasız bir odada kalınca bu hale alışırız. Ama dışardan yeni gelen bir kimse :

— Bu oda ne kadar pis kokuyor, diyebilir.

Dünyada birbirinden çok farklı sayısız koku vardır. Acaba bunların ne kadarını tanıyabiliyorsunuz? Kendinizi bir deneyin. Hiç ummadığınız şeylerin bile koktuğunu göreceksiniz. Nemli toprak kazılınca ne hoş bir koku çıkarır. Belki bütün kokuları sevmiyeceksiniz, ama dikkat edince aslında güzel olan kokuların sandığınızdan çok daha güzel olduğunu anlıyacaksınız. Yeni kokular keşfetmek hoşunuza gidecek.

BASİT BİR TELEFON

Kendi kendinize oynamak için basit bir telefon yapabilirsiniz.

Kullanacağınız malzeme: iki yuvarlak kutu, iki kibrit, 6-7 m. uzunlukta sicim. Kutular kalın kartondan yapılmış olmalıdır.

Yapılışı: Her kutunun ortasına bir delik açın. Sicimi buradan geçirin ve kutunun içinde bir kibrite bağlayarak alt taraftan ipi çekin. Böylece kibrit, kutunun dibinde duracak. İpin her iki ucuna kutuları bu şekilde bağlarsanız telefonunuz hazır olur.

Telefon edeceklerden biri odanın bir köşesinde, diğeri karşı köşesinde durmalı ve telefonun ipi gergin tutulmalıdır. Bu ipe hiçbir şey değmemesine dikkat ediniz. Birisi kutunun içine doğru fısıldayarak konuşurken diğeri kendi kutusunu kulağına koyar. Sıkı ve sağlam bir ip kullanırsanız, sesleri oldukça iyi duyabilirsiniz.

Telefon nasıl çalışıyor?

Oyuncak telefonunuzla hakiki telefonların işleyişi arasında pek fark yoktur. Burada ses titreşimleri ip boyunca iletiliyor. (Diğer telefonlarda titreşim kesik kesik geçen bir elektrik akımı ile iletilir.)

Konuştuğunuz zaman kutunun alt kısmı titreşiyor. Titreşimler buradan gergin ipe kolayca geçiyor. İpin her noktası titremeğe ve dolayısıyla titreşim, ip boyunca dalgalar halinde yayılmağa başlıyor. Sonra da öteki kutuya bağlandığı yeri ve içindeki havayı titreştiriyor.

MUKAVVA VE TELDEN BEBEK

Bu şekli bir mukavvaya çizerek kesin. Yuvarlak tarafı bebeğin başıdır. Önden ve arkadan saçlarını, yüzünü güzelce boyayın. Sonra bükebileceğiniz kalınlıkta bir telden kollarını, bacaklarını yapın. Bebeğin boyunun iki misli uzunlukta bir parça kumaş alın. Ortadan ikiye

katlayarak yakasını makasla oyun. Sonra her iki yandan kol geçecek yer bıraktıktan sonra aşağıya kadar dikin. Elbiseyi yüzüne çevirerek bebeğinize giydirin. Beline de güzel bir kuşak bağlayın.

★

Bir dala birkaç kuş konmuştu. Yarısı uçtu gitti. Sonra bir tanesi geri döndü. Tuhaf değil mi, daldaki kuşların sayısı değişmedi. Acaba başlangıçta kaç kuş vardı?

Cevap: 2.

ŞEKER AĞACI

Küçük bir saksının dışını kâğıtla kaplayın. İçine toprak doldurun. Birkaç tane kuru dal parçasını saksıya dikin. Sonra ufak çikolata ve şekerleri iplikle bağlıyarak dallara asın. Renkli kâğıt ve elişlerden yapacağınız kelebekleri de dallara tutturun. Kelebekleri yapmak için şekildeki gibi kâğıdı ortadan ikiye katlayın. Bir tarafına kelebeğin yarısını çizdikten sonra iki katını beraber kesin. Kelebekleri istediğiniz gibi boyayabilirsiniz.

Bu süslü şeker ağacını bir arkadaşınıza hediye ederseniz bakın ne kadar sevinecek.

★

UZUNLUK YANILMASI

Eşit uzunlukta iki tane açılmamış kurşun kalem alın. Bunları T harfi şeklinde koyun. Sonra her hangi bir kimseye bu kalemlerin hangisinin boyunun daha uzun olduğunu sorun. Dik duran kalemin daha uzun olduğunu sanacak. Düşey çizgiler göze yatay çizgilerden daha uzun görünür. Bunun sebebi anlaşılamamıştır.

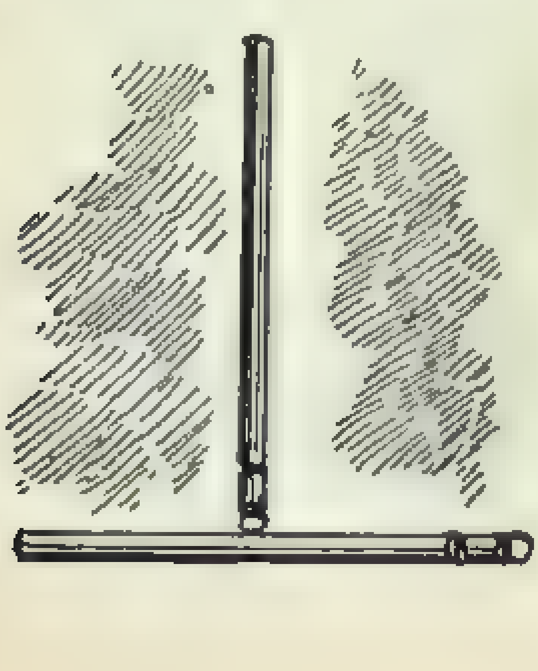

★

GİZLİ HABERLEŞME

Size oyunlarda, kamplarda arkadaşlarınızla gizlice haberleşmeniz için bir şifre veriyoruz. Şifreleri çözmek ekseriyetle güç bir iştir ama burada bir ayna her şeyi kolaylaştırıyor.

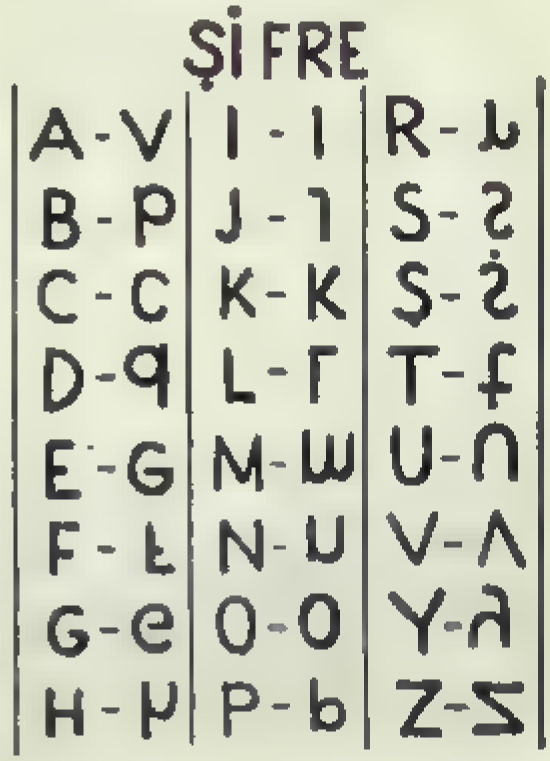

Yukardaki cetvele bakarak her harfin karşısındaki şekli yanyana dizmek suretiyle şifreli yazıyı hazırlarsınız. Bunu okuyacak olan kimse, yazının üst tarafına bir ayna koyarak onun içine bakmalıdır.

Özcan, Erol'a şu mektubu göndermişti: Ne yazdığını merak ediyorsanız mektubun üstüne bir ayna tutun.

KÂĞITTAN YILAN OYNAR MI?

Konveksiyon akımının ne olduğunu kendi kendinize yapabileceğiniz eğlenceli ve aynı zamanda faydalı bir deneyle görebilirsiniz.

Üstteki şekli ince bir kartona çizdikten sonra çizgilerin üstünden makasla kesin. Ortasına bir delik açın. Buradan bir iplik geçirin. Alt taraftan düğümleyerek tutturun. İpliğin ucunu elinize alarak helezon şeklindeki kartonu yanan bir lâmbanın üzerinde hiç kımıldatmadan tutun. Az sonra karton kendi kendine yavaşça dönmiye başlıyacak.

Bu hareketin sebebi nedir?

Lâmba üstündeki havayı ısıtır. Isınan hava konveksiyon akımı denilen bu döner hareketle yukarıya doğru yükselir. İşte bu hava sizin karton yılanın kenarlarına çarptıkça onu da döndürüyor.

adsız KAHRAMAN

KADIN, erkek; çoluk çocuk, katıldığımız; dişimizle, tırnağımızla çalıştığımız millî savaşın en hareketli, en önemli günleriydi.

Ordumuz, büyük taarruz hazırlıklarına başlamıştı.

Afyonkarahisar civarında yerleşen birliklerimizden birine mensup olan Murat Onbaşı, alay kumandanının karşısına gelince, ayaklarını birbirine vurarak elini başına götürdü; çevik bir selâm çaktı :

— Emret Kumandanım!...

Heyecanla ayakta beklemekte olan kumandan :

— Geldin mi Murat, dedi...

Kumandan, memleketin bu ölüm - kalım savaşında gözünü kırpmadan seve seve canını vermeğe hazır, karşısında dimdik duran delikanlıya biraz daha yaklaştı :

— Murat, dedi, sana çok önemli bir vazife vereceğim.

— Emret Kumandanım!...

— Seni karşıki hafif sırtın arkasına gözcü olarak göndereceğim. Ufukta görünen topağacın ilersine bir o kadar daha yürüyeceksin. Düşmanı görür görmez de ateş yakıp geri döneceksin.

— Başüstüne!...

— Yanına yiyecek almayı unutma!... Belki bu iş uzun sürebilir. Çantanı hazırlamağa başla evlâdım. Kibritin var mı?

— Var Kumandanım!...

— Haydi, yolun açık olsun! İnşallah sağ salim geri dönersin!...

— İnşallah. Ama siz yine hakkınızı helâl edin!...

— Helâl olsun, Tanrı seni korusun!...

Murat Onbaşı, çantasına kâğıt, kaleme varıncaya kadar ne lâzımsa her şeyi yerleştirdi ve akşamın olmasını bekledi. Ortalık kararmağa başlayınca yola koyuldu.

Issız, karanlık ovada yürüdü, yürüdü; rüzgâr, kuş ve kurbağa seslerinden başka bir ses duyulmuyor, hiçbir hareket sezilmiyordu.

Nihayet, yolu bir dereye gelip çattı. Karşıya nasıl geçecekti? Ortalarda köprüye benzer bir şey de yoktu. Etrafına bakındı Üzerine binerek bir sal gibi kullanılabilecek bir kütük parçası da göremedi. Suya girip yüze yüze karşıya geçmekten başka bir çare bulamadı. Çarıklarını, ceketini çıkarıp çantasına yerleştirdi ve tekrar sırtına alarak suya daldı.

Onun için karşı sahile geçmek işten bile değildi. Karşı sahile tehlikesizce çıktı. Biraz sonra da kuş uçmayan, kervan geçmeyen ovada kumandanının gösterdiği topağaca rasladı. Koskoca ovada zaten başka ağaç da yoktu. Şimdi sabah olmadan yürüdüğü kadar daha yürümesi gerekiyordu.

Paçalarından sular aka aka yürüdü, yürüdü. Ortalık ağarırken mağara gibi bir yer gördü. Etrafına dikkatle bakındı, insana benzer hiçbir şey yoktu. Daha epeyi yolu vardı. Düşmanı bu kovukta beklemeğe karar verdi.

Çantasını açıp içinden birkaç peksimet parçası çıkarmak istediği zaman gördü ki, dereden geçerken her şeyi ıslanmıştı. Karnının açlığını unutarak hemen kibrit kutusunu araştırdı. Kutunun içindeki bütün kibritler sırsıklam olmuş ve başları da çubuklardan çıkmıştı. İşe yarayabilecek gibi olan birkaç kibriti, mağaracığın bir kenarına, kurusunlar diye, dizdi. Sonra, ancak üstleri ıslanmış, fakat içleri tamtakır kalmış olan peksimetlerden birkaçını kemirmeğe başladı. Bütün çantayı karıştırdı. Yediğinden başka topu topu üç parça kalmıştı, onlar da kendisini akşama kadar zor idare edebileceklerdi.

Murat Onbaşı, bütün günü, üstünü başını kurutmak, yere yatarak etrafını gözetlemekle geçirdi. Şimdi düşman görününce ateş yakamamak tehlikesiyle karşı karşıyaydı. Akşam üzeri, bütün gün kuruyan kibritlerden birini denemek istedi. Kutuya sürtmesiyle kibrit başının dağılması bir oldu. Demek kibritlerden hayır yoktu. O halde ne yapacaktı?... Daha tedbirli davranıp yanına başka bir şeyler almadığına çok üzüldü.

— Ağaç parçalarını birbirine sürterek ateş çıkartırım! diye düşündü. Eline geçirdiği kavları birbirine sürttü, sürttü, başaramadı; ateş bir türlü çıkmıyordu. Hem bunu başarsa bile düşmanı görür görmez hemen çalı çırpı tutuşturabilecek miydi?

Ortalık kararmağa başladıktan sonra son peksimetlerini yiyip tekrar yola ko-

yuldu. Epeyi yürüdükten sonra aşağı yukarı kumandanın söylediği bölgeye vardığını sanarak gözetlemeye elverişli bir yer aradı. Bir su birikintisinin kenarındaki çalılıkları gözüne kestirerek yerleşti; sabahı beklemeğe başladı. Bütün gece, yine sessizlik ve hareketsizlik içinde geçti.

Murat, iki gecedir uykusuz ve yarı açtı. Fakat açlığı aklına bile gelmiyor, düşmanı gördüğü zaman nasıl ateş yakabileceğini düşünüp duruyordu. Eline geçirdiği ağaç kabuklarını birbirine sürterek ateş çıkarmağı bir kere daha denedi; biraz becerir gibi oldu ama bu, hiç de pratik bir şey değildi. Epeyce uğraşmak lâzımdı; halbuki düşmanı gördüğü anda dumanın yükselmesi şarttı.

Öğleye doğru karnının müthiş acıktığını hissetti. Beyhude yere çantasını bir kere daha karıştırdı. Peksimetin kırıntıları bile yoktu. Karnını doyurmak için bir şeyler yapması lâzımdı.

Murat, düşündü taşındı; birdenbire parlak bir buluş, kafasında belirivermiş gibi yerinden kalktı. Çalıların altına sakladığı çarıklarını aldı; bir adım kadar gerisindeki su birikintisine daldırdı, bir müddet orada bıraktı ve sonra ağzına götürerek ısırmağa çalıştı. Fakat en keskin dişlerin koparamıyacağı kadar, tahta gibi sert olan çarıklardan da ümidini keserek bir kenara fırlattı. Belki civarda, yenebilecek ot mot vardı ama, meydana çıkmak, yerini belli etmek doğru bir hareket değildi.

Öğleden sonra Murat, batı ufuklarına doğru, donuk ve bulanık gözleriyle baktığı zaman önce gördüğüne inanamadı. Bir sürü insan, Murat'ın bulunduğu tarafa doğru seğirtmekteydi. Bunlar, olsa olsa düşman askerleriydi. Ağaç kabuklarını birbirine sürterek ateş çıkaracak kadar bekleyecek vakit yoktu. Hem onu başarabileceği de şüpheliydi. Hemen kâğıdı kalemi eline aldı. Bir, iki kelime yazıp koynuna koydu ve sonra yanına hiçbir şey almadan, düşmana doğru koşmağa başladı. Bir müddet sonra Murat, düşman askerleriyle kucak kucağa gelecek kadar yaklaşınca kollarını kaldırarak teslim işareti verdi. Düşman askerleri Murat'ı sımsıkı yakaladılar.

Türkçe bilen bir asker, tükürür gibi konuştu :

— Nereden geliyor, nereye gidiyorsun?

— ...

— Askerleriniz nerede?

— ...

— Her şeyi açıkça söylersen öldürmeyiz seni!...

— ...

Murat'ın ilk yaptığı hareket sadece gülümsemek oldu.

— Şimdi seni gebertece-ğiz... Ne gülüyorsun?...

Düşman subaylarından biri, kendi dillerince askerlere bir şeyler söyledi. Askerler, Murat'ı hemen yere yatırıp üstünü başını aramağa başladılar. Murat'ın koynunda buldukları kâğıdı, Türkçe bilen düşman askerlerine okuttular :

«Şifre, Murat'ın vücudundadır.» yazılıydı.

Derhal Murat'ı çırılçıplak soydular; vücudunun her tarafını muayene ettiler, bir şey göremediler. Murat'ı tekrar sıkıştırmağa başladılar. Yiğit delikanlı bir dilsiz gibi susuyor, susuyordu.

Düşman subayı, Türkçe bilen askerle bir şeyler konuştu. Murat'a :

— Seni yakacağız, haberin olsun. Askerleriniz vücudunun ölüsünü bile bulamıyacaklar!... dedi.

Murat, bu habere çok sevindi; fakat sevincini belli etmemeğe çalıştı. Dili birdenbire çözülüverdi :

— Haydi, ne duruyorsunuz?... Beni bununla mı korkutacaksınız?

Murat'ın plânı ve istediği buydu. Pusuda yattığı iki gün içinde bu sonucu düşünmüş ve beklemişti. Böylelikle kendisinin yapamadığını düşmana yaptırmış olacak; düşmanın kazdığı kuyuya yine düşmanı düşürmüş olacaktı.

Etraftan toplanan çalı çırpı yığınının büyüklüğü Murat'ı korkutacak yerde sevindiriyordu. İçinden :

— Bu duman öbür dünyadan bile görünür! diyordu.

Murat'ı ite kaka, çalı çırpı yığınının ortasına fırlattılar ve ateşe verdiler. Murat, alevler ve dumanlar içinde ruhunu Tanrıya teslim etti ve şehit oldu...

Millî savaşımız işte böylece, en küçüğümüzden en büyüğümüze kadar dişimizle tırnağımızla çalışarak zaferle sonuçlandı. Bundan sonra da Cumhuriyete kavuştuk.

Enver Naci GÖKŞEN

KURNAZ SİNCAPLAR

İşte topladığımız bütün palamutlar.

İşler yolunda. Yeni evimizi çok sevdim.

Ah, ne güzel! Şuna tırmanıp kesmeye başlıyayım.

Ay!

Hey! Ne oluyor?

Keskin bir şey etime saplandı.

Şuraya bak.

Oduncu ördek şimdi de buraya gelmiş.

Evimizin damını kesecek.

Ben ona gösteririm.

Benim aklıma bir şey geldi.

Arka taraftan tırmanacağım. Sonra, fıs, fıs, fıs...

Bunu çözmek pek güç olmıyacak.

Hah, hah!

KLİK!

AYI!

Geçmiş olsun.

PAAT!

Gülle gibi yere düştü.

Bir daha yerinden kalkamıyacak.

Artık bizi bir daha rahatsız etmez.

Tebrik ederim.

O küçük şeytanlar bu zinciri çözsün de görelim.

Zincirin üstüne bir de kilit asmış.

Hemen bir çare bulmalı.

Hah, hah, hah ! Bizimkiler şimdi eşyalarını topluyorlardır

Tam zamanında yetişerek zinciri yukarıya kaldırdım.

Eyvah !

Geçmiş olsun.

PUF!

Ağacın üstü tam tepesine indi. Altında yamyassı olmuştur.

Bana bunu yaparsınız ha ! Nasıl olsa sizin hakkınızdan geleceğim, merak etmeyin.

Biz yine bu ağaçta oturabileceğiz. Bak sana tavan ne kadar sağlam.

Doğru. Burada kalıyoruz.

HARS-HURS!

Şuraya bak.

(Yutkunarak) Yine o.

Benimle nasıl eğlenirlermiş, göstereceğim onlara.

Bu da nesi?

Dayan kardeşim.

Var kuvvetimle itiyorum.

VIRRN!

VAK!

Bu son. Ağacı yerle bir edeceğim.

TiiMAMM!

Eyvah! Artık bu yuvadan vaz geçsek.

ÇATIR

Bunlarla başa çıkmak çok zormuş.

Bizi zorla evimizden etti.

Hah, hah! Oduncunun haline bak.

İşte yeni evimiz. İnşallah eskisini aratmaz.

Burasını çok sevdim.

Ne oluyor?

TAK! TUUK!

Geri döndü.

TAAK! TUUK!

ODUNCULAR DIKKAT! Akıllı sincapların evidir ODUNCU ÖRDEK

Ne yapayım, yine «geç yiğidim geç» demek bana düştü.

SON

Yüzünüzü soğuk su ile yıkayınız!

GECE yarısını çoktan geçmişti. Birden telefon sesi ile uyandım :

— Doktor Kâmran Bey, Ahmet Bey çok hastalandı, sancılar içinde kıvranıyor. Ne olur hemen bize gelin!...

— Peki, şimdi geliyorum, diyerek göz ucuyla saate baktım : 3 tü.

Evlerine gittiğim zaman Ahmet Bey gerçekten acınacak durumdaydı. Vücudunu soğuk bir ter kaplamıştı. Sancı içinde kıvranıyor, durmadan sağ eliyle belini, böğrünü tutuyordu. Bir böbrek sancısı olduğunu anladım ve gereken tedaviyi yaptım. Ahmet Bey rahatladı, ama sabah ta olmuştu. Evin hanımı :

— Sabah kahvaltısını artık bizde yaparsınız Doktor Bey, dedi.

Onları memnun etmek için «Peki» diye cevap verdim. Biraz sonra çocuklar kalkmağa başladılar, ama ne kalkış! İçerden ikide bir annelerinin sesi geliyordu :

— Haydi Ali okula geç kalacaksın, Fatoş sen de deminden beri uyanık yatıyorsun, ılık suyu hazırladım.

Bir dakika sonra yine aynı ses :

— Haydi çocuklar, küçük kardeşiniz de sizi görüp kalkmıyor.

Bir hayli mücadeleden sonra anneleri ılık su ile çocukların yüzlerini yıkadı. Burunlarını sümkürttü, giyinmelerine yardım etti. Kahvaltı sofrasına oturduğumuz zaman kadıncağızın yüzü telâştan ter içindeydi. Hem dostları, hem de hekimleri olduğum için kendimi tutamadım. Çocuklara bir hayli çıkıştım. Önce annelerine :

— Hanımefendi, dedim, çocukların yataktan çıkmaları için neden ısrar ediyorsunuz? Kendileri kalkmazlar mı?

— Aaah, nerede Doktor Bey, diye cevap verdi. En büyüğü bile her işini bana yaptırmak ister.

— Öyle ise çocuklar, sizi pek ayıpladım. Kocaman çocuklar olduğunuz halde yüzünüzü bile annenize yıkatıyorsunuz. Aman bunu arkadaşlarınız, hele öğretmenleriniz duymasın. İnsanların bir sabah keyfi vardır. Sabah keyfi uyandıktan sonra yatakta saatlerce kalmak, bir sağa bir sola gerinmek değildir. Sabah keyfinin başlıca şartı, uyanır uyanmaz derhal yataktan fırlamak, işe, okula neşe ile başlamaktır. Hem de sırası gelmişken size bazı öğütler vereyim. Uyanır uyanmaz yataktan kalkmalı, doğru tuvalete gitmeli, büyük apdest ihtiyacı muhakkak giderilmelidir. Ondan sonra elleri sabunla iyice temizledikten sonra ılık su ile değil, soğuk su ile yüzünüzü iyice yıkamalısınız.

Bu defa küçük İnciİây :

— Ama Doktor Amca, bizim ılık su hoşumuza gidiyor. Soğuk suya ne lüzum var? deyince, dedim ki :

— Soğuk su, uyku sersemliğini hemen giderir. Kanın yüze, başa gelmesini sağlar, vücuda canlılık verir. Sonra da soğuklar başlayınca sizleri soğuğa, rüzgâra karşı hazırlamış olur. Dışarda daha az üşürsünüz. Ellerinizi sabunla gıcır gıcır yıkayınız dedim. Ellerde, hele tırnak arasında birçok mikroplar bulunur. Korkarım ki tırnaklarınızı daha hâlâ annenize kestiriyorsunuz. Doğrusu bunları öğrenmeniz lâzım. Tırnaklarınızı kesmez, ellerinizi iyi yıkamaz, parmaklarınızı ağzınıza götürürseniz, vücudunuzun davetsiz misafiri olan barsak kurtlarının yumurtalarını da bol bol yutarsınız. Tabiî alacağınız başka mikroplar da caba.

Her üçü de yaptıklarından utanmış olacaklar ki, başlarını önlerine eğdiler. Zannedersem bu kötü huylarından vazgeçmişlerdir.

Dr. Kâmran ŞENEL

ÇOCUK

HIRSIZI

TEPENİN çıplak, kayalık yamacında sürüler halinde dolaşan maymunlar olmasaydı, küçük Muriel Afrika'da daha çok yalnızlık hissedecekti. Oturdukları çiftlikle en yakın komşu çiftliğin arası yüzlerce kilometre sürüyordu. Muriel sekiz yaşında sevimli bir kızdı. Birkaç sene önce babası Güney Afrika Birliğine bağlı olan Transvaal'de bir iş almış, ailesini bu çiftliğe yerleştirmişti.

Muriel'in başka kardeşi yoktu. Damı sazlarla örtülü çiftlik evinin oturma odasında derslerine çalışırken annesi ona öğretmenlik ederdi. Yerli hizmetçilerle uşaklar bütün işlerini yaptığı için Muriel ders çalışmadığı zamanlarda evlerinin arka tarafındaki büyük ağaçların altında otururdu. Buradan karşı yamaçta zıplayıp oynayan maymunlar çok iyi görünüyordu.

Her sabah güneş doğarken yüz elli kadar maymun tepedeki mağaradan çıkarak etrafa dağılırdı. En önden yaşlı maymunlar giderdi. Sonra gençleri görünürdü. Yavrular annelerinin sırtına sıkı sıkı tutunurdu. Maymunlar kayaların altında, taşların arasında buldukları çeşitli böceklerle, kertenkelelerle karınlarını doyururlardı.

Bu iş bitince büyük maymunlar bir yere oturup dinlenirken küçükler de birbirlerinin peşinden koşarak türlü maskaralıklar yaparlardı. Muriel onların bu hallerini kendi bildiği koşmaca, köşe kapmaca gibi çocuk oyunlarına benzetirdi. Kendisini aralarına alacaklarını bilse neredeyse onlarla oynamağa gidecekti.

Bir sabah küçük kız yine bu oyunları seyrederken tepenin arkasından bir avcı çıktı. Elindeki tüfekle maymunların kaynaştığı yere birkaç kere ateş etti. Hayvanlar korkuyla gece yattıkları mağaraya kaçıştılar. Yamaçta yalnız yaralı bir maymunla annesinin yanından ayrılmayan yavrusu kalmıştı. Muriel'in kalbi heyecanla çarpıyordu. Babasının evden uzaklaşmamasını tenbih ettiği hiç hatırına gelmiyordu. Koşa koşa yaralı maymunun yanına gitti. Hayvanı gözleri kapalı görünce ölü sandı. Yavrusunu kucağına alarak eve götürdü.

Yerli uşaklardan birisi bir tahta kutunun içine kuru ot döşeyerek ona yatak yaptı. Maymunun boynuna göre küçük bir tasma buldular, ince bir zincirle kutuya bağladılar. Başı simsiyah uzun tüylerle örtülüydü. Bu yüzden Muriel ona «Karabaş» adını verdi. Çünkü onun eskiden bu isimde bir köpeği vardı. Şimdi artık o köpek yerine bunu sevecekti. Onu biraz sulandırılmış sütle besliyor, kendisine iyice alıştırmak için saatlerce kucağında sevip okşuyordu.

Karabaş, eve geldikten bir hafta sonra sabahleyin bir yerli hizmetçi Muriel'e şu haberi verdi :

— Güzel bir kardeşiniz oldu küçük hanım.

— Yaf Karabaş'ı çok seviyorum.

— Hayır küçük hanım, Karabaş değil. Öz kardeşiniz oldu. Dün gece doğdu. Tıpkı size benziyor. Anneniz ne kadar sevinçli bilseniz.

Muriel, hemen annesinin yatak odasına koşarak küçük kardeşini gördü. Annesi:

— Bebeğin ismini Robert koyacağız, dedi.

Havalar çok sıcaktı. Robert'i birkaç haftalık olunca evlerinin yanındaki büyük ağacın altına yatırmağa başladılar. Gölgede bebek de, Karabaş da rahat rahat

uyuyorlardı. Muriel de orada oturuyor, yanlarından hiç ayrılmıyordu.

Zaman geçince Karabaş'ın annesinin yaraları iyileşmişti. Durmadan yavrusunu arıyordu.

Bir gün akşam üzeri Muriel iki bebeğin yanında uyuyakalmıştı. Korkacak bir şey olmadığını gören maymun, onların bulunduğu yere yaklaştı. Karabaş'ı tuttuğu gibi kaçırmağa çalıştı. O anda Muriel uyandı. Koca maymunu görünce korkudan ödü koptu. Karabaş'ın zinciri çok sağlamdı. Kolay kolay kopacağa benzemiyordu. Maymun hırsla zincire asıldı. Kendi yavrusunu kurtaramayınca birden küçük Robert'i kaptı, ağacın tepesine çıktı.

Küçük kızın çığlıklarını duyan annesi ile evde, bahçede, civardaki tarlalarda çalışan bütün yerli uşaklar oraya toplandılar. Çocuğunu vahşi bir maymunun kolları arasında, ağacın tepesinde gören kadıncağız korkusundan bayıldı. Uşakların bir kısmı onu ayıltmağa çalışıyor, bir kısmı da çocuğu kurtarmak için bir çare düşünüyordu.

Çok geçmeden Muriel'in babası göründü. Bir bakışta durumu kavrayarak eve koştu. Maymun çocuğu atarsa bir şey olmasın, yumuşak yere düşsün diye yastık, yorgan, ne bulduysa ağacın altına yığdı. Yüzü sapsarı olmuştu. Elinde tabancayla hareketsiz duruyor, ümitsiz gözlerle ağaca bakıyordu.

İşte yerli Zulular'ın reisi Johannes o sırada geldi. Olanları görünce çok canı sıkıldı. Bu adam vaktiyle yaman bir avcıydı. Hayvanların her halini bilir, bütün hareketlerinden anlardı. Maymunu korkutmak için bağırıp çağıran yerlileri susturdu. Herkesi oradan uzaklaştırdı. Muriel'in babasına şunları söyledi :

— Efendim, siz de eve giriniz. Hanımı da götürün. Yalnız küçük hanım kalsın. Ne olur, dediğimi yapın. Hiç ses çıkarmayın.

— Peki Johannes, ya Robert'i ağaçtan öteye fırlatırsa ne yaparız?

— Merak etmeyin efendim. Göreceksiniz çocuğa bir şey olmıyacak. Maymun da anne. Onun da yavrusu var. Bu çocuğa bir şey yapmaz, ama kendi çocuğunu ister. Hadi gidın artık. Korkutmayın onu. Küçük hanım kalsın yalnız. Hayvan ondan korkmuyor. İstediğini yapacaktır.

[illegible] gidince Johannes Karabaş'ın tasmasını çıkardı, hayvanı Muriel'e verdi.

— Küçük hanım şuraya oturun. Karabaş'ı kucağınıza alıp okşayın. Maymun, kardeşinizi geri verip onu alacak. Hıçbır şeyden korkmaması için ben de eve giriyorum.

Muriel şimdi ağacın altında oturuyor, maymunun en küçük bir hareketine bile dikkat ediyordu. O ise hiç aşağıya bakmıyordu. Gözlerini çok uzakta bir yere dikmiş, hayal kuruyormuş gibi dalmıştı. Kızcağızın heyecandan nerede ise kalbi duracaktı. Bu ümitsiz bekleyiş ne kadar acıydı. Gözyaşlarını tutamıyordu.

Hıçkırıklarını duyan maymun hayret dolu gözlerle onu süzmeğe başladı. Sanki karar vermek için düşünüyormuş gibi bir hali vardı. Nihayet çocuğu elinde sıkı sıkı tutarak yavaşça dallardan aşağı inmeğe başladı. İkide bir duruyor, etrafına ve Muriel'e bakıyordu. En alt dala gelince durdu. Burası yastık, yorgan yığınından bir, iki metre yüksekti. Yere ineceğe pek benzemiyordu. Orada sinirli sinirli oturuyor, Muriel'in, «Ne olursun, kardeşimi bana ver. Ben de sana yavrunu vereyim» diye yalvarmalarına aldırış bile etmiyordu.

Bundan sonraki olaylar göz açıp kapayıncaya kadar olup bitti. Karabaş annesini görünce kızın elinden kurtulmağa çalıştı. Kaçamayınca da bağırmağa başladı. Annesi bunu duyunca, telâşla kollarını açtı. Küçük Robert yastıkların üstüne düştü. Maymun çabucak yere indi. Kızın elinden yavrusunu kaptığı gibi gözden kayboldu.

Herkes bir anda bebeğin başına üşüştü. Ona hiçbir şey olmamıştı. Adamlar sevinçle bağırıp çağırıyorlardı. Maymun yanına geldiği zaman kılı kıpırdamıyan Muriel, ne kadar büyük bir tehlike atlattığının sanki o anda farkına varmış gibi tiril tiril titriyordu. Ama Zulu reisi Johannes karşısına fili ile beraber dikilip elini havaya kaldırarak selâm verince, kendini topladı, sâkinleşti.

— Küçük hanım hiç korkmuyor. Çok akıllı, cesaretli...

Muriel, reise dostça gülümsedi.

YÜRÜYEN EV

EVLERİNİN yakınlarına kadar açılan yol pek fazla dikkatlerini çekmemişti. Bir akşam babaları yolun, evlerinin bulunduğu yerden geçirileceğini haber verdi. Bruce heyecanla :

— Yani evimiz istimlâk mi edilecek, diye sordu.

Kathy'nin mavi gözleri yaşlarla dolmuştu. O, bu evi çok seviyordu. Orada doğmuş, orada büyümüştü. Anneleri :

— Üzülmeyin çocuklar, dedi. Tabiî evin parasını verecekler. Yine buna benzer bir ev alırız. Zamanla onu da seversiniz.

Kathy :

— Olmaz, diye hıçkırdı. Ben bu eve alıştım. Başka yerde rahat edemem.

Bütün aile üzgündü. Hâtıralarla dolu bu evi bırakmak onlara pek güç geliyordu. Yakınlarda kiralık bir ev bularak taşındılar. Birkaç gün yerleşme telâşından eski evlerini özlemeğe vakit bulamadılar. İşleri biraz hafifleyince çocuklar oraya gittiler. Ama az sonra koşarak geri döndüler. Heyecanlı görünüyorlardı.

Kathy :

— Ev yıkılmıyacak galiba, diye bağırdı.

Bruce :

— Evi müzayede ile satacaklarmış, dedi. Orada birisine sorup öğrendim. Bizim evle beraber daha birkaç evi yıkmaya kıyamamışlar. Onun için satacaklarmış. Temelinden sökülüp olduğu gibi başka bir yere taşınabileceğini söylüyorlar.

Annelerinin gözleri parlıyordu. Babaları :

— Evi taşımak pek zor değil ama, başka bir mesele var, dedi. Biliyorsunuz açık artırma ile satılacakmış. Benden çok para veren olursa nasıl alabiliriz?

Artırma gününü merakla beklediler. Eski evlerinin yakınında bir sürü otomobil duruyordu. Kalabalığı görünce, çocuklar biraz üzüldüler. İçlerinden :

— İnşallah öteki evleri almağa gelmişlerdir. Bizim eve müşteri çıkmasa ne iyi olacak, diyorlardı.

Satışı idare edecek olan adam yüksekçe bir yere çıkmıştı.

— Sayın baylar, bayanlar, diye söze başladı.

Herkes susmuş evin özellikleri hakkında verilen bilgiyi dinliyorlardı. Artırma elli bin liradan başladı. Gittikçe yükseliyor, çocuklar sabırsızlanıyordu. Kalabalık içinde duran zayıf, uzun boylu bir adam daima babalarının verdiği paradan daha fazlasını veriyordu.

— Yedi odalı bu güzel evi yüz bin liraya satıyorum. Yüz bin lira. Yok mu artıran?

Kalabalığın içinden bir ses geldi :

— Yüz on bin!...

Kathy kendini tutamıyarak :

— Eyvah ev gidiyor, diye bağırdı.

Babasının daha fazla veremiyeceğini biliyorlardı.

— Yüz on bin. Yok mu arttıran?

Adam bulundukları tarafa doğru bakıyordu. Kathy babasının ellerine sarılarak:

— Babacığım, ne olur yüz yirmi bin ver. Evimizi geri alalım, diye yalvarıp ağlamağa başladı.

Herkes kendini tutamıyarak gülüyor, merakla ne olacağını bekliyordu. Babası kızına sarılarak:

— Yüz yirmi bin, diye bağırdı.

Deminden beri satışı artıran adam gülerek:

— Evi size bırakıyorum beyefendi, dedi. Ailenizle güle güle oturun.

★

Yeni aldıkları arsa oraya pek uzak değildi. Evi taşıma hazırlıkları başlamıştı. İki çocuk sık sık gidip bakıyorlardı. Kathy, arsalarında acayip, kocaman bir makina gördü.

— Bu da ne böyle, diye sordu.

Bruce bilgiç bilgiç:

— Buldozer, diye cevap verdi.

Buldozer arsada ileri geri gidip geliyor, ön tarafındaki büyük kürekle toprakları kaldırıp bir yere yığıyordu. Bruce kardeşine:

— Bak Kathy, dedi. Buraya evin temeli kazılacak. Onun için yeri düzeltiyorlar ki, ev dimdik dursun.

Buldozer bir kenara çekildi. İki adam bu düzelmiş yeri uzun çelik şeritlerle ölçtükten sonra bazı yerlere kazıklar çaktılar. Biri çocuklara şu açıklamada bulundu:

— Temelin yerini işaretliyoruz. Ev tam şuraya oturacak. Sonra karşıdaki makinayı buldozere takıp temelleri kazacağız. İçine beton dökülecek.

Çocuklar bunları öğrenince, eski evlerinin bulunduğu yere gittiler. Orada da görülecek pek çok şey vardı. Bir kamyondan uzun ve kalın kalaslar indiriyorlardı. Bruce:

— Babam ev vinçlerle havaya kaldırılınca bu kalaslar duvarların altına konulacak diyor, dedi. Baksana, evin bir köşesini kaldırıyorlar. Altına da iki kalas soktular.

İşçilerden biri söze karıştı:

— Temelde delik açarak kalasları oraya geçiriyoruz, dedi. Ev hareket ettirilince bunlar destek oluyor. En alta da tekerlekler koyacağız. Göreceksiniz böylece bir kamyon koca evi çekip götürecek.

Bruce dikkatle eve bakıyordu:

— Aaa, bacayı sökmüşler, dedi.

Adam:

— Sökülen yalnız baca değil küçük, diye sözüne devam etti. İşe başlamadan önce evin cereyanı kesildi, elektrik telleri söküldü. Telefon telleri de öyle. Su boruları, havagazı... Böyle bir sürü iş. Hepsine ayrı ayrı adam getirttik.

Üç günde bütün hazırlıklar tamam olmuştu. Sabah bütün aile evin hareketini görmeğe gittiler. Bir kamyon evi ağır ağır çekiyordu. Önde ve arkada ellerinde küçük kırmızı bayraklarla iki adam trafiğe işaret veriyordu. Sokakta büyük bir kalabalık toplanmış, evin taşınmasını seyrediyordu.

Evi, beton temellerin üstüne bir metre kadar yükseklikte sıralanmış kalaslara oturttular. Kathy:

— Ya kalaslar evi çekmezse ne olacak, diye sordu.

Babası gülerek cevap verdi:

— Kalasların olduğu yere beton dökülecek. Ev o zaman ilk defa burada yapılmış gibi sağlam olacak!...

Akşam üstü evlerinde çay içtiler. Kathy:

— Eski evimiz ama böyle içini bomboş görünce sanki başka bir eve taşınmışız gibi geliyor, diyordu.

Annesi:

— Elektrik, su, v.s. gelsin, baca yerine takılsın, duvarlardaki bir, iki çatlağı tamir ettirip eşyaları da getirince evin yer değiştirdiğine inanamıyacaksınız, dedi.

Sahiden de öyle oldu.

BOLU DAĞLARINDA

Kır at'a nal mı dayanır?
Dağlar uykudan uyanır,
Yer gök kızıla boyanır.
Bu dağlardan geçmedinse,
Yaşadım deme sen ahbap,
El dayanmaz, diş dayanmaz pınar başlarında
Kavaklar yatar boylu boyunca.
Ovaya kereste indiren arabalardan
Ses gelir inceden ince:
«Arabalar yük indirir ovaya,
Arabacı değnek vurur düveye,
Başın döner, bakamazsın havaya!...

Orhan Veli KANIK

İNSAN SESLİ ÇAĞLAYAN

GÜZEL BİR EFSANE

KARPAT dağlarında, sesi tıpkı insan sesine benzeyen bir çağlayan vardır. Baharda oraya gezmeğe gidenler, suların tatlı sesini dinlemeğe doyamazlar. Çağlayanın efsanesini oradaki çobanlar şöyle anlatırlar:

— «Çok eskiden, ilâhların yeryüzüne inerek insanlar arasında yaşadıkları zamanlarda, Dakyalılar arasında kaval çalmasıyla ün almış bir çoban varmış. Çoban o kadar güzel kaval çalıyormuş ki, Yunan kıralı onu dinlemek istemiş; adam gönderip sarayına çağırtmış. Genç çoban kavalı ile sopasını alıp yola çıkmış.

Çobanın kaval çalışına bütün Yunanlılar hayran olmuşlar. Kıral onu sarayında alıkoymak istemiş, fakat çoban razı olmamış:

— Bana gösterdiğiniz ilgiye teşekkür ederim, memleketimdeki dağlar, sürülerim benim için her şeyden değerlidir, demiş.

Genç çoban yine Dakyaya dönmüş.

Çobanın kaval çalmaktaki marifetini bir gün Olempos Dağında yaşayan Yunan ilâhları da duymuşlar.

Güzel Sanatlar İlâhı Apollon kuşkulanmış. Çünkü şimdiye kadar Olempos'da yalnız onun ilâhî sesinin, onun lir çalmasındaki ustalığının sözü edilirmiş.

Bunun için babası Zeus'e giderek Dakyalı kavalcıyı şikâyet etmiş. Bir çobanın oğluna rekabet etmesi Zeus'un da hoşuna gitmemiş.

— Haklısın Apollon oğlum, haklısın, demiş. Ancak o adamın milletimizden değil de, Dakyalı olması durumu güçleştiriyor. Dakyalıları koruyan ilâh Zamolkses'le görüşmem lâzım.

Zeus, yıldırımlar koşulu arabasına binerek dehşetli gürlemelerle Dakya'ya uçmuş.

Zamolkses, en büyük ilâhın niçin geldiğini öğrenince gülmüş:

— Anladım, bizim küçük Jean'dan bahsediyorsun ağabey! demiş.

Zeus, Zamolkses'in halinden, işi şiddetle değil, kurnazlıkla halletmenin daha iyi olacağını anlamış.

— Karışmak gibi olmasın ama, bir insana, ilâhlarla boy ölçüşecek kadar yüksek bir istidat bağışlamakla hata etmişsin kardeşim, demiş. Onlar bizler gibi olursa, bizim ne değerimiz kalır?

Zamolkses düşünmüş:

— Jean iyi, temiz kalbli bir genç. Ona durup dururken fenalık yapamam. Appolon'la bir yarış yapsınlar; cevabını vermiş.

Biraz sonra koyunlarını beklerken her zamanki gibi kavalını çalan çoban Jean'ın önünde, sevimli kızkardeşleri Diana ve Minerve ile Appolon belirmiş. Çobana kim olduklarını söyledikten sonra bir yarışma yapmayı teklif etmiş. Çoban:

— Yarışmayı kazananın mükâfatı ne olacak? diye sormuş.

— Sen kazanırsan, benden her istediğini dileyebilirsin. Ben kazanırsam, sana istediğimi yapabileceğim.

Çoban razı olmuş. Appolon :

— Diana ile Minerva yarışmamızda hakemlik edecek, diyerek karşı kıyıya geçmiş.

Çoban, kamış sazından yapılmış kavalını dudaklarına götürmüş. Havayı neşe, sevinç dolu, tıpkı yaz günlerinde tarla kuşlarının şarkısına benzeyen bir nağme doldurmuş. Sonra makam yavaş yavaş değişmeğe, mahzunlaşmağa başlamış.

Çobanın şarkısını dinleyen kuşlar akşamın yaklaştığını sanarak başlarını kanatlarının altına sokup uyumağa hazırlanmışlar. Birdenbire en yüksek perdeye çıkan kavalın sesi, ince titreyişler arasında eriyip gitmiş.

Kuşlar en ufak bir cıvıltı çıkarmadan kavalın sesini dinlemişler, rüzgâr esmez olmuş, bulutlar oldukları yerde donakalmışlar. Apollon'un bile gözleri dolmuş.

Çalmak sırası ona gelmiş. Lir'in tellerine dokunarak tatlı tatlı çalmağa başlamış. Ama tabiat, ilâhın çalışını çobanınkinden aşağı bulmuş olmalı ki, kuşlar gene uçmağa, rüzgâr esmeğe, bulutlar yollarına devam etmeğe başlamışlar.

Yarışmanın ikinci kısmı başlamış. Çobanın bu defaki çalışı öyle neşeli, öyle kıvrakmış ki, etrafta dinleyenlerle beraber Diana ile Minerva bile oynayıp zıplamaktan kendilerini alamamışlar. Apollon'un lir'i bu defa da kavala yenilmiş.

Ama ilâh son denemede, muhakkak kazanmağa azmetmiş Apollon, lir'in sesine kendi sesini de katmış. İlâhın göklere yükselen sesi yeryüzündeki bitkileri, ağaçları ve bütün canlıları büyülemiş.

Apollon şarkıyı bitirince Diana ile Minerva ona :

— Sen kazandın... diye bağırmışlar.

Bulutlar, rüzgâr, kuşlar, çiçekler hep bir ağızdan :

— Sen kazandın... diye bağırmışlar.

Ama çoban :

— Yarışmamız, seslerimizin değil, sazlarımızın yarışmasıydı, diye itiraz edecek olmuş, Apollon dinlememiş bile :

— Senin gibi ben de, parmaklarımla ağzımı kullandım, demiş. Bu dünyanın iki günlük misafiri olduğun halde, ölümsüz ilâhlarla boy ölçüşmeğe kalkıştığın için sana hak ettiğin cezayı vereceğim.

Apollon, bir el hareketiyle zavallı çobanı, şırıltıları tıpkı insan sesine benzeyen bir çağlayan haline getirmiş. Otlattığı koyun ve keçilerin her birini de suyun kenarında duran beyaz taşlar şeklıne sokmuş.»

Nihal Yalaza TALUY

Hayvanlar Bizden Daha İyi Duyar

İnsan kulağı ortalama olarak saniyedeki titreşim sayısı 16 - 30.000 arasında olan sesleri alabilir. Bunun altında ve üstünde olan titreşimleri duyamayız.

Umumiyetle hayvanlar bizden iyi duyar. Meselâ yarasa uçarken frekansı (saniyedeki titreşim sayısı) insan kulağının duyabileceğinden çok daha

fazla olan titreşimler çıkarır. Yolunun üzerindeki küçük böceklere çarpan bu titreşimler yansıyarak geri döner. Yarasa bunları duyar ve avını kolayca yakalar.

Kedi ve köpek ailesinden gelen bütün hayvanların kulağı hassastır. Kedi, tilki, çakal gibi hayvanlar ancak bu duyularının üstünlüğü sayesinde avlanabilirler. Geyik en hafif bir hışırtıyı, bir yaprak kıpırtısını duyar ve böylece tehlikelerden korunur.

Çok yüksek frekanslı sesleri işitebilen bazı hayvanlar frekansı az olan sesleri duyamazlar. Meselâ baykuş küçük bir farenin çıkardığı sesi duyar, ama başında davul çalınsa haberi olmaz.

Böcekler, başlarında kulakları olmadığı halde sesleri duyarlar. Çekirgenin işitme organı ön ayaklarında diz eklemine yakın küçücük bir deliktir. Çekirge bununla başka çekirgelerin çıkardığı sesleri gayet iyi duyabilir.

KAÇAK YOLCU

BAŞKA gazete satıcıları Kaptan Wharton'a uğramayı hiç istemezdi. Neden derseniz, adam asık suratlının biri. Ters mi ters. Çok zaman en ufak bir hareket için azarlıyacağı tutar. Azarlamasa bile gazetesini aldığı zaman bir teşekkür bile etmezdi.

Halbuki Jimmie, diğer arkadaşları gibi düşünmüyordu. Bunun için Kaptan Wharton'un gazetesini o götürür, hiç üşenmeden adamın oturduğu dördüncü kata kadar taban teperdi.

Kaptan Wharton, İngiltere'de yaşıyan eski tip takma bacaklı ve elli, altmış yıl önceki devirde denizcilik etmiş yaşlı bir deniz kurduydu. Artık pek az evinden dışarı çıkabiliyordu.

Bir akşam Jimmie onu kapısının önünde görmüştü. Elinde, içi dolu bir sepet vardı. Adam bunu taşımakta epey güçlük çekiyordu. Jimmie :

— İsterseniz ben çıkarıvereyim efendim, dedi.

Yukarı çıkınca Kaptan :

— Sen iyi bir çocuksun, dedi, adın ne bakalım?

Böylece onunla ahbap oldular. Jimmie'nin Kaptana yakın olması boşuna değildi. Denizciliğe karşı büyük bir heves duyuyor, ailesi ise bir türlü onu denize çıkarmak istemiyordu. Jimmie hiç değilse Kaptanla konuşarak deniz hakkında bilgimi arttırırım diye düşünüyordu.

Gerçekten düşündüğü de oldu. Yavaş yavaş ihtiyarın sevgisini kazandı.

Jimmie bir akşam, gazetelerini satmış dönerken, rıhtımda Kaptana rastladı. İhtiyar deniz kurdu onu görünce :

— Sorma yavrum, dedi, bugün şu tahta bacak beni bitirdi.

— İsterseniz şöyle oturalım, biraz dinlenin.

— Hay Allah razı olsun.

Yan yana oturdular; biraz dereden tepeden konuştuktan sonra Jimmie :

— Sizin zamanınızda, dedi, gemilere hiç kaçak binen olur muydu?

— Elbette. İşsiz güçsüz serseriler.

— Peki ne yapardınız onları?

— Yakalar yakalamaz işe koşardık.

— Sonra?

— Sonra, eğer eli işe yatkın olur da kendini sevdirirse yanımızda alıkoyar, bir zaman boğazı tokluğuna çalıştırır; daha sonraları ise aylık bile verirdik.

— Peki, bunlar gemiye nasıl girerlerdi

— Tabiî rıhtımın en tenha zamanında... Bir defa kapağı gemiye attıktan sonra saklanacak yer mi bulunmaz. Yelken bezlerinin arasına mı olur, ambara mı olur, artık neresi rasgelirse. Gemi bir defa kalktı mı, mesele yok. Kaçak binmiş diye geri dönecek değil ya... Gelsin iş.

Bu konuşmanın üzerinden bir hafta kadar geçmişti. Bir gün Kaptan Wharton, kendisine gazete getiren çocuğun Jimmie olmadığını gördü:

— Jimmie nerede, diye sordu.

— Meydanda yok. Dün gece evine gitmemiş... Kaybolmuş diyorlar.

Bu haber ihtiyar kaptanı fena halde üzdü. Topal ayağına bakmadan soluğu Jimmie'lerin evinde aldı. Artık oraya ne güçlükle gittiğini Allah bilir. Eve gidince Jimmie'nin ağlamaktan gözleri şişmiş annesiyle karşılaştı.

Sonra babasını gördü. İlk sözü :

— Üzülmeyin, demek oldu. Ben çocuğunuzu bulabileceğimi sanıyorum, yalnız söyleyin bana... Boş zamanlarında nerelerde dolaşırdı?

— Her zaman rıhtıma gittiğini söylerdi. Gemileri seyretmeye bayılırdı.

Annesi de söze karışarak :

— Acaba denize falan mı düştü, dedi.

— Ben size soyliyeyim mi? Gözümle görmüş gibi biliyorum. Şu anda çocuğunuz ya bir gemi ile açık denizde veya kalkmaya hazırlanan gemilerden birindedir.

Bunları Warton söylemişti. Jimmie'nin babası :

— İyi ama nereden biliyorsunuz? diye sordu.

— Şimdi doğru rıhtıma gidelim. Sonra konuşuruz.

Kaptan Wharton gibi kurt bir denizci, bir gemiden girip çıkanlara baktı mı kalkmasının yakın olup olmadığı anlardı. Hemen araştırmaya başladılar. Zaten harekete hazırlanan üç gemi vardı. Adamın tahmin ettiği gibi Jimmie bunların birinden çıktı.

Wharton, çocuğu anne ve babasının yanına getirince :

— Şimdi yine size gideceğiz, dedi. Söyliyeceklerim var.

Sonra bir ara babasının kulağına eğilerek :

— Sakın Jimmie'ye kötü muamele edeyim demeyin, diye fısıldadı.

Eve vardıkları zaman Jimmie :

— Çok iyi ettiniz geldiğinize. Yaptığım işe çoktan pişman olmuştum. Ama bir türlü de geri dönemiyordum. Biliyorsunuz gemiciliğe bayılırım.

Wharton burada söze karışarak :

— İşte mesele bu, ben bir, iki konuşmada bu çocuğun denize âşık olduğunu anlamıştım. Madem bu kadar seviyor, niçin denizci olmasın?...

— Olsun, olsun, bize onun sağlığı lâzım.

— Tamam. Bugünden itibaren Jimmie şerefli gemicilik mesleğine girdi sayılır, bir, iki yıl ben ona hususi olarak gemicilik öğretecek, sonra da güvenilir bir gemiye yerleştireceğim.

Jimmie öyle bir sevinçle Kaptanın boynuna atıldı ki, az kalsın zavallı adam yere yuvarlanacaktı. Sonra kucaklaşma sırası anne ve babasına geldi.

*

KİM BİLİYOR?

1 — Saçlarımız bazı mevsimlerde daha çok mu uzar?

2 — Gönen hangi vilâyetimizin ilçesidir?

3 — Peynir ilk defa nerede ve ne zaman yapılmıştır?

4 — Tereyağı ilk defa nasıl yapılmıştır?

5 — Kâğıt para ilk defa nerede kullanılmıştır?

6 — Yılan nasıl işitir?

7 — Kurbağalar kış uykusuna yatınca nefes almaz mı?

8 — Maymun gözyaşı dökerek ağlayabilir mi?

— Doğru cevaplar 49. sayfada —

ERKEN BAŞLAMAK

Çocuklarını seven, onların istikbalini düşünen ana - babalar yavrularını Doğan Sigortanın Tahsil ve Çeyiz Sigortalarına yazdırırlar. Çocuklar için hazırlanan bu sigortalara ne kadar erken başlanırsa o kadar kârlıdır.

Her şeyin başı: SU

«Ve biz her yaşayan şeyi sudan yarattık.»
Kur'anı Kerim

MEHMET'le kardeşi Lâle çok zaman yeşil ormanda, çöl ülkelerinde, dağlarda kimin hüküm sürdüğünü merak eder, dururlardı. Hayvanların ve bıtkılerin bile «her şeyin başı o» diye fısıldaştıklarını duyar gibi olmuşlardı.

Bir gün bu iki kardeş çölde gezinirlerken bir Kaktüs bitkisi :

— Aynı zamanda o büyük bir doktordur da, demişti. Bütün yaşayanların sağlığı onun varlığına bağlıdır.

Lâle:

— Acaba bu «O» dedikleri kim? diye sordu. Nerede yaşıyor?

Kaktüs bir bilgin kurumu ile:

— Adı Su'dur, dedi, yer yüzünde, yer altında, havada, her yerde o hüküm sürer.

Bu sözün anlamını iki kardeş pek kavrıyamadı... Yollarının ilk kısmı kızgın çölün içinden geçiyordu. Epeyce yürüdüler. Susadılar.

— Ah bir bardak su olsa.

Yolun kenarında bir Kaktüs:

— Gövdeme delik açarsanız, içecek suya kavuşursunuz, dedi.

Mehmet, Kaktüs'ün kabuğunu yardı. İçinden hemen su yükselip aktı. İki kardeş susuzluklarını giderdiler.

— Haydi çabuk olalım.

Elele ormana daldılar. Ağaçların altındaki çalıların arasında ilerlerlerken arada bir durup ardıç kuşlarının ötüşlerini dinliyorlar, böğürtlen topluyorlardı. Bır zaman sonra Mehmet:

— Yine susadım, dedi. Ellerim de yapış yapış oldu. Yıkamak istiyorum.

Lâle:

— Buralarda bir dere olmalı, bak kır menekşeleri ne kadar bol, ne de güzel açmışlar.

— Bak, bak: bir tavşan gidiyor.

Lâle kardeşinin gösterdiği yere baktı. Tavşanın sadece kuyruğunun ucunu görebildi. Bir sincap da onun ardından koşa koşa aynı yola gidiyordu. Lâle Mehmet'in kolunu tuttu:

— Ormanın hayvanları burayı bizden daha iyi bilirler. Her halde hepsi her şeyin başı suya gidiyorlar.

İki kardeş, ağaçların aralarından gün ışıkları süzülen ormanda ilerlediler. Hayvanların koşuştukları yere yaklaştıkça kuşların sesleri daha yakından duyuluyordu. Birden suyun kendi ülkesine yaklaştıklarını anladılar. Çünkü önlerinden incecik bır dere süzülerek akıyor, uzaktan bir çağlayanın gürleyen sesi duyuluyordu.

Evet, büyük bir eski çağlar hakanı gibi dağdan aşağı kükreyerek iniyordu. Saçı ve sakalı dağ tepelerindeki sis gibi mavimsi renkteydi. Vücudu buğudan bir örtüyle kaplıydı. Gözleri mavi göller gibi durgun, yanakları ak-

şam üzeri suya vuran güneşin kızıltısı gibi parıltılıydı. Çocukları görünce:

— Ooo, buyurun çocuklar, Kaktüs bitkisi beni aradığınızı haber vermişti. Sizlere ne gibi yardımım dokunabilir? diye sordu.

— Kaktüs bitkisi sizin her derde çare bulan bir doktor olduğunuzu söyledi, doğru mu?

— Evet, bir bakıma doğrudur. Bazı insanlar için suyu elde etmek o kadar kolaydır ki, onun insan, hayvan ve bitkilerin hayatında ne mühim rolü olduğunu düşünmezler. Ben ise çok eski zamanlarda su bölgelerinde yerleşebilmek için insanların nasıl kanlı savaşlar yaparak birbirlerini öldürdüklerini hatırlarım.

Teneffüs ettiğiniz havadan sonra insanların yaşamaları için en lüzumlu olan şey sudur. Onsuz insanlar, hayvanlar, bitkiler ölürler. Hayvanların ve bitkilerin vücudunda su, başka maddelerden çok daha ziyade yer tutar.

Su, ufacık moleküllerin bileşiminden meydana gelir. Her molekülde ise bir oksijen ve iki hidrojen atomu vardır. İnsan vücudunun üçte ikisi sudur. Kanın yüzde doksanı sudur. Adalelerde de yüzde seksenden yüzde doksana kadar su vardır. Su hayat için o kadar önemlidir ki, yüzde yirmisinin kaybı ölüme sebep olabilir. En sihhatli bir insan bile susuz ancak on gün kadar yaşayabilir.

Su bütün sanayi kollarında lâzımdır. Demirin cevherinden çıkarılıp ocaklarda eritildiği çelik fabrikalarında ocak duvarlarını serin tutmak için suya ihtiyaç vardır. Odundan kâğıt hamuru yapılan fabrikalarda da çok su kullanılır. Boya ve kimyevî maddeler, fabrikalar pek çok su isterler. Buhar sudan olur; temizliğin her türlüsü su ile yapılır.

Sözün kısası: suyun, anlatması günlerce sürecek faydaları vardır. Sizlere şöyle bir fikir vereyim: İnsanlar bir zamanlar en kolay yol olarak ırmakların, derelerin üzerinde küçük kayıklarla yolculuk ederlerdi. Tarih boyunca en büyük medeniyetler hep su bölgelerinde gelişti. Orta Asya'da kuraklık başlayınca bu medeniyetlerin nasıl göçtüklerini bilirsiniz. Halbuki, Nil nehri hiçbir zaman önemini kaybetmemiş, kıyılarında tarih boyunca insanlar gelip geçmiştir.

Bugün insanlar barajlar, hidroelektrik santralleri yaparak sudan pek çok çeşitli yollarla faydalanmasını biliyorlar. Şimdi benim size tavsiyem her gün muhakkak dört bardak su içmeniz ve haftada en aşağı üç banyo yapmanız olacak! Su sadece sususluğumuzu gidermez, yediğimiz yemekleri hazmettirir.

ŞEBİNKARAHİSAR

Fatihin otağ kurduğu yer,
İnsan elinin dağ üstüne dağ kurduğu yer.
Otlukbeli'ne tek geçit
Vâdisinde asırlardır çağlayan Kelkit...
Hâlâ ayakta durur dimdik
Bir hisar koltuğuna yaslanmış.
Sert rüzgârı savurur saçlarınızı,
Gündüz gölgesi düşer güneşe,
Gece bütün büyüsüyle ay alnından öper
Her yalçın taşı söyler bin efsane,
Burç burç, kale kale
Tanrıya yükselen bir dua gibidir...
Ürpermeyle düşündürür şanlı geçmişi,
Yanmış, yıkılmış, çile çekmiş bu şehir...

Coşkun ERTEPINAR

GÜZEL BİR KİTAP

Doğan Kardeş Yayınları arasında çıkan «DÜNYANIN DÖRT BUCAĞINDAN DOSTLAR» adlı kitap bir Alman yazarının eseridir. Birçok dillere çevrilmiştir. Dünyanın en çok okunan kitapları arasında yer almıştır. Onu küçük büyük okuyup da beğenip sevmeyen yoktur.

«Dünyanın Dört Bucağından Dostlar» en güzel tatil hediyesidir. İyi kâğıtlı, resimli, renkli kapaklı, temiz baskılı, bez ciltli bu mükemmel eseri bütün kardeşlere tavsiye ederiz. Fiyatı : 10 liradır.

PARA CANLISI DEVE

BU deve, çöllerde yaşıyordu. Oralarda içecek su yok denecek kadar azdı. Ama, o iki hurma ağacının altında tertemiz, serin bir kaynak bulmuştu. Çöldeki diğer hayvanlar bu kaynağın yerini bilmedikleri için su sıkıntısı çekiyorlardı. Yaz gelince çöl daha kuraklaştı. Kuyuların suyu çekildi. Susuzluktan ölecek hale gelen hayvanlar deveye suyu nereden bulduğunu sordular. O :

— Çok uzaklarda, çölün ortasında, diye cevap verdi.

— Ne olur bize de yerini gösterir misin?

Deve gülerek dedi ki :

— Hay hay, yalnız hepiniz bana birer lira verirseniz.

Hayvanlar, onun başkalarına karşılıksız yardım etmiyecek kadar aç gözlü olduğunu biliyorlardı. Maymun :

— İstediği parayı vermekten başka çare yok, dedi.

Deve, ne kadar hayvan varsa hepsini sırtına bindirdi. Böylece yola koyuldular.

Söyledikleri doğru çıkmıştı. Kaynak çok uzaktı. Oraya gidinceye kadar kızgın güneşin altında susuzlukları daha çok arttı. Neyse ki kaynağın suyu boldu. Hepsi kana kana içtikten sonra paralarını verdiler. Tekrar devenin sırtına bindiler. Deve dönüşte onları başka bir yoldan geri götürdü.

Ertesi gün tekrar kaynağa gitmek istediler ama, ne tarafa gideceklerini kararlaştıramadılar. Gidip gelirken aynı yerden geçmedikleri için yolu öğrenememişlerdi.

— Dün bize gösterdiğin kaynak nerede, diye sordular.

— Çok uzaklarda...

— Bize yerini söylesene.

— Hepiniz birer lira verirseniz sizi yine oraya götürürüm.

İster istemez buna razı oldular. Kaynağa varınca sularını içtiler, parayı verdiler. Dönüşte deve onları çok karışık bir yoldan götürdü. Öğrenmelerini istemediği için bir geçtiği yerden birkaç defa geçiyor, sağa sola dönerek yolu uzatıyordu.

Bu iş günlerce tekrarlandı. Her sefer başka yerlerden geçtikleri için hayvanlar bir türlü yolu öğrenemediler. Deve topladığı paraları bir çömleğe doldurarak gizli bir yere gömdü.

Bir gün yine kaynağa gitmek istedikleri halde deve aldırış bile etmedi. Çünkü paralarının tükendiğini biliyordu. Onun için tek başına çöle gidip sakladığı paralarını saydı. Ancak gece yarısı evine dönebildi.

— Hayret, etrafta hiç kimse görünmüyor, diye kendi kendine söylendi. Her gece yatmadan önce burada otururlar, gevezelik ederlerdi. Neredeler acaba?

O, gizlice paralarını sayarken diğer hayvanlar aralarında anlaşmışlar, oradan göç etmeğe karar vermişlerdi. Çölün bir ucunda sulak, yemyeşil bir ülke bulunduğunu duymuşlardı. Kötü kalpli deveye haber vermeden oraya gidip yerleşeceklerdi.

Tek başına geride kaldığı için devenin çok canı sıkıldı. Yalnız yaşamak istemiyordu. Her gün kaynağa gidip su içiyor, paralarını sayıyor, geç vakit yorgun argın evine dönüyordu.

Günler geçtikçe yalnızlığının acısını daha çok duyuyordu. Bir sabah para çömleğini alarak yola çıktı. Üç gün üç gece gittikten sonra diğer hayvanların bulunduğu ırmak kıyısına geldi. Hayvanlar onu hiç görmemiş gibi davrandılarsa da hemen doğruca yanlarına gitti ve çömlekteki bütün paraları yere boşalttı. Boş çömleği de ırmağa fırlattı.

Hayvanlar şaşkın şaşkın bakakaldılar. Devenin yaptıklarına pişman olarak arkalarından geleceği, hele paralarını geri vereceği hiç akıllarına gelmemişti.

Deve artık ömrünün sonuna kadar onlarla beraber yaşadı. Karşılık beklemeden arkadaşlarına yardım etmeği öğrendi.

GÜLELİM

Hasta — Bir diş çekmek için kaç lira alıyorsunuz ?

Dişçi — 10 lira.

Hasta — Ne ! Bir dakikalık iş için 10 lira mı alıyorsunuz ?

Dişçi — İsterseniz 10 dakikada çekelim.

★

Annesi yaramaz çocuğuna bağırıyordu :

— Kedinin kuyruğunu çekme. Çabuk bırak onu.

— Ben çekmiyorum ki anneciğim, sadece kuyruğunu tutuyorum. O kendisi çekiyor.

★

Erol, annesine yalvarıp duruyordu :

— Ne olursun anneciğim, bizimle «hayvanat bahçesi oyunu» oynar mısın ?

— Oynıyayım ama, nasıl bir oyun bu ?

— Biz maymun olup şu masanın altına girelim. Sen de seyirci ol, bize fıstıkla şeker ver.

★

Bir kasap avukattan akıl danışıyordu :

Kasap — Eğer bir köpek gelip dükkânımdan et kapar götürürse, köpeğin sahibi etin parasını ödemek zorunda mıdır ?

Avukat — Gayet tabii.

Kasap — Öyleyse bana on lira verin. Sizin köpeğiniz dükkânımdan et kaçırdı.

Avukat — Bana danışma ücreti olarak yirmi lira vereceksiniz. Şimdi bana on lira borçlusunuz.

★

Özcan — Çayını nasıl karıştırıyorsun ?

Ercan — Sağ elimle.

Özcan — Çok tuhaf. Herkes çayı kaşıkla karıştırır.

★

— Biz on erkek kardeşiz. Hepimizin de bir tane kız kardeşi var.

— Aileniz çok kalabalıkmış. On erkek, on kız yirmi çocuk.

— Hayır. Kız kardeşimiz bir tane. On bir kardeşiz.

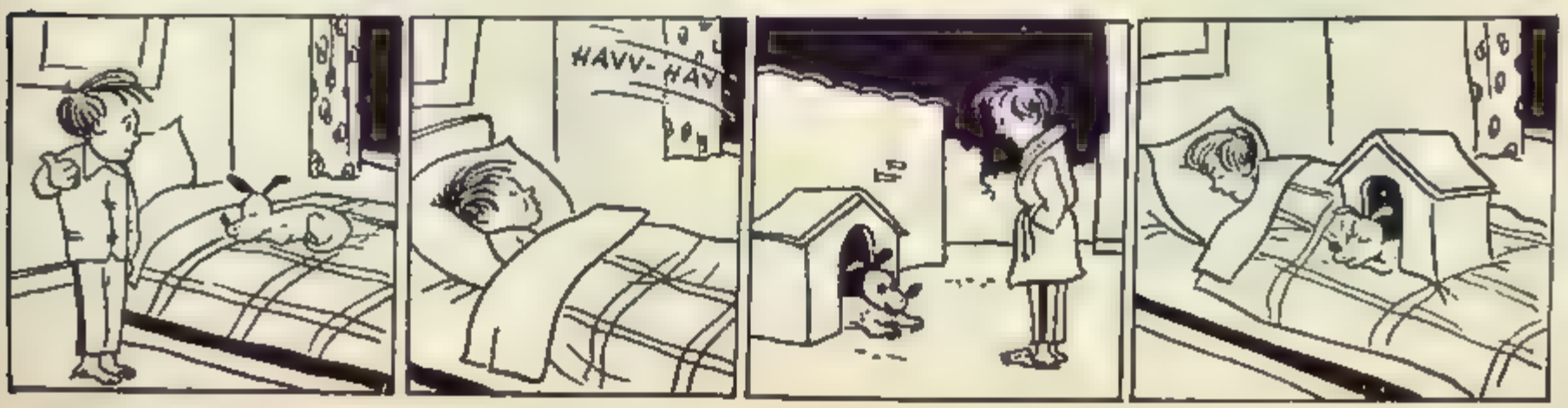

TARİH ÖNCESİ İNSANLARI

3 00 000 yıl önceydi.

Bir adam elinde kocaman, keskin bir kaya parçasiyle mağaraya girdi ve kayayı içerdeki adamın kafasına indirdi. Zavallı adamın kafatası parçalanmıştı. Neye uğradığını anlamadan yüzükoyun yere yuvarlandı ve öldü.

Gerçek, er geç aydınlanır. Bundan bir müddet önce araştırma yapan bazı bilginler, ölen adamın cesedini buldular. Şimdiki Fransa'da bir mağaranın içindeydi. Yapılan incelemeler de, adamın üç yüz bin yıl önce yaşadığını meydana çıkardı.

Doğrusunu isterseniz yüz binlerce yıl önce yaşayan cedlerimiz çok zor şartlar altında yaşıyorlardı. Bir defa tabiat çok vahşiydi. Her taraf sık ormanlarla kaplıydı. Bu ormanların arasından büyük nehirler köpüre köpüre akardı. Bütün bunların arasında da bin bir çeşit yabani hayvan dolaşırdı.

O zamanın insanı şafakla beraber mağarasından dışarı fırlardı. Onun hayvanlar gibi kendini koruyacak ne keskin dişleri, ne sivri tırnakları, hattâ ne de hızlı bir koşması vardı. Bütün silâhı elindeki yontulmuş taş parçasından ibaretti.

Ondan sonra sıra avlanacak hayvanı bulmaya geliyordu. O da şüphesiz ki, kolay bir şey değildi. Bazan kendileri çok yırtıcı hayvanlardan kaçmak için göç etmek zorunda kalırlardı. Bazan da yeni av hayvanları bulabilmek için göç ederlerdi.

Kısacası onların hayatı sürekli bir göçebelikten ibaretti.

100.00 yıl daha sonra, yani 200.000 yıl önce iklim değişmesi oldu.

Kar yağmaya başladı. Bilhassa Avrupa şiddetli bir soğuk dalgasına uğradı, insanların yaşayış şartları daha da güçleşti.

Bu tarihten sonra yeni bir insan çeşidi yeni yeni hayvanlar türedi. Bunların yüzü yandan bakılınca üçgene, karşıdan bakılınca da trapeze benziyordu. Burun delikleri geniş, kulakları büyüktü. Göz çukurları ise derin ve iriydi. Omuzları çok genişti, hafifçe öne doğru eğik yürüyorlardı.

Neandertal denilen bu ırk yeryüzünde yüz elli bin yıl hüküm sürdü. Milâttan 40 bin yıl önce de doğrudan doğruya bizim ceddimiz olan ve bilginlerin homo - sapin dediği, bildiğimiz insan cinsi meydana çıktı. Bunların kafatası ve vücut yapısının artık bize benzediği görül-

KABADAYI HOROZ

Züppe ve kavgacı horozun biri,
Eşsiz bir kabadayı sayıyordu kendini.
Duramıyordu hiç çalım yapmadan.
Günlerden bir gün galip çıkınca bir kavgadan,
Hemen ilân eyledi kendini başkomutan.
Ve daha fiyakalı ötmek için,
Çıktı çatısına yüksek bir evin,
Güya emirlerini verecekti oradan.
Ama dikizliyordu kartal bu manzarayı,
Dam üstünde bizimki başlayınca âvâza,
Üzerine çullanıp götürdü zavallıyı...
Yuvasında ziyafet çekti yavrularına.

Hani vardır bazı kuru kabadayılar,
Bence bu hikâyeden onlar ders almalılar.

Hasan Latif SARIYÜCE

mektedir.

Neandertal insanlar bütün ilkelliklerine rağmen yontma taştan âletler yapmakta epeyce ileri gitmişlerdi.

Aynı zamanda bugünkü tekniğin esasını teşkil eden hareketleri de keşfetmişlerdir. Yani, vurma, çakma, burma, sürtme ve batırma gibi.

Şimdi bunları açıklıyalım. Vurma, sert bir maddeye, başka ve daha sert bir madde ile vurmak. Bugünkü çekiç, keser, vesairenin ilkel şekli.

Çakma: Sivri bir şeyi üzerine sert bir cisimle vurarak batırma. Yani her türlü çivi işinin başlangıcı.

Burma: Sivri bir şeyi kendi etrafında çevirerek ve bastırarak bir yere sokmak. Her çeşit vida, matkap vesairenin başlangıcı.

Sürtme: Sert bir şeyi başka sert bir cisme ileri geri sürtüştürerek parlatmak, tesviye etmek, kesmek. Testere, rende vesairenin başlangıcı. Bu, daha çok sonraki devirde yani, homo - sapienler zamanında kullanılmıştır.

Batırma: Sivri uçlu, sert bir maddeyi, yumuşak bir maddeye sokmak. İğne, biz, ok, mızrak vesairenin başlangıcı.

Bugün size çok basitmiş gibi görünen bu hareketlerin icad edilmesi, görüyorsunuz ki, yüz binlerce yıla ihtiyaç göstermiştir.

Homo - sapienler ise bu buluşları çok daha ileri götürdüler. Balık avlamaya başladılar.

Nihayet onlar başka bir çığır daha açtılar: sanat... Gerçekten ilk defa mağaralarının duvarlarına resim yapanlar bunlardır. Bu da onlarda artık yaratıcı düşüncenin gelişmeye başladığını gösteriyor.

İnsanların ilerleyişi ilk zamanlar çok ağır olmuş, yukarıda saydığımız şeylerin icadı yüz binlerce yıla ihtiyaç göstermiş, ondan sonraki gelişme ise büyük bir hızla devam edegelmiştir.

Mehmet Ali & Akşamsefası

★

HAYVANAT BAHÇESİNDE...

Hayvanat bahçesinde bir çocuk, aslanların bulunduğu yere doğru gitti, kafesin parmaklıklarına dayandı. Bunu gören bekçi:

— Aman yavrum, dedi, bu kadar yanaşma!

Çocuk kaşlarını çatarak cevap verdi:

— Merak etme senin aslanlarını yemem!...

★

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı İkramiyeli Aile Cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından bir çok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

BİR ÇİN MASALI

Misafirin Dilekleri

BİR gün bir Çin köyüne dilenci gibi eski püskü elbiseler giymiş bir adam geldi. Bu, ara sıra yeryüzüne inerek fakirlere, düşkünlere yardım eden, kötü insanları cezalandıran bir ilâhtı. Güneş batmış, ortalık kararmağa başlamıştı. Yoluna çıkan büyük bir evin kapısını çalarak kendine yemek vermelerini rica etti. Ev sahibi çok cimriydi. İyilik yapmaktan hoşlanmazdı. İhtiyarı geri çevirdi.

İlâh yoluna devam etti, küçük bir kulübeye geldi. Burada fakir bir kadıncağız oturuyordu. Hayatını kazanmak için sabahtan akşama kadar çalışır didinirdi. Misafirini çok iyi karşıladı. Hemen güzel bir çay yaptı. Yiyecek nesi varsa onunla paylaştı. Bir hayli yorgun olduğunu görerek yatağını bile ona verdi. Kendisi yerde samanların üstünde yatmağa razı olmuştu, ama burada gözüne bir türlü uyku girmiyordu. Adamın yırtık pırtık ceketinin altında bir gömlek bile yoktu. Ona acıyan kadıncağız kalkıp sandığını açarak başlıca serveti olan bir top bezi çıkardı. Ucundan bir gömleklik kesti, dikmeğe başladı. Sabah güneş doğarken işini bitirdi. Bütün gece uykusuz kalmıştı ama, misafirinin gözlerindeki sevinç pırıltısı verdiği emeğe değmişti. Adam ayrılırken :

— Bu iyiliğini unutmıyacağım, dedi. İnşallah bunun mükâfatını göreceksin. Ben gittikten sonra yapacağın ilk iş güneş batıncaya kadar sürsün. Haydi Allahaısmarladık!...

Kadın arkasından :

— Adamcağız ne kadar sevindi, diye düşündü. Artan bezden birkaç gömlek yaparak fakirlere versem ne iyi olacak. Dur bakayım, kaç arşın bez kalmış. Acaba kaç gömlek çıkacak?...

Böylece bezi ölçmeğe başladı. Çektikçe top yuvarlanıyor, fakat bir türlü küçülmüyordu. Ölçtüğü bezler bütün odayı kapladı. Güneş batarken kulübesinin içi dolmuş hattâ bir kısmı da kapı ve pencerelerden taşarak bahçeye yığılmıştı.

Kadın sevinçle komşularına giderek olanları anlattı. İyilik ilâhını kapıdan geri çeviren hasis karı - koca yaptıklarına pişman oldular. Adam hemen ilâhın peşinden koşarak yolda ona yetişti.

— Ne olur, bir de bizim misafirimiz olun, diye yalvardı. O gece sizi lâyık olduğunuz kadar ağırlıyamıyacağımızdan korktuk da onun için evimize kabul edemedik. Karım şimdi dört gözle sizi bekliyor.

İlâhın kendisi ayrıldıktan sonra olan her şeyden haberi vardı. Onların bu cimriliğine karşı iyi bir ders vermek düşüncesiyle adamı yolda bilhassa beklemişti.

— Mademki bu kadar istiyorsunuz, bu gece de sizde kalayım, dedi.

Yemek vakti gelince ev sahipleri zengin bir sofra kurdular. Misafirlerini kuştüyü yataklarda yatırdılar. Sabahleyin kadın ona gayet güzel işlenmiş bir ipekli gömlek verdi. İlâh teşekkür ederek dedi ki :

— Tanrı seni de aynı şekilde mükâfatlandırsın. Başlayacağın iş, güneş batıncaya kadar sürsün.

Kadın çok cimriydi. Kolay kolay gözü doymazdı.

— Aman ne olur, aynı şeyi kocam için de dileyin, diye yalvardı.

— Peki, o da neye başlarsa akşama kadar devam etsin.

Misafiri uğurlarken ne kadar zengin olacaklarını hesaplıyarak seviniyorlardı. Kadın kocasına dedi ki :

— Ben hemen sandığı açıp

işe başlıyacağım. Sen önce koyunların suyunu ver de öyle gel. Biliyorsun akşama kadar bir daha yerimizden kalkmıyacağız.

Sonra doğruca tavan arasına çıktı. En güzel ipeklilerini burada saklardı. Temiz ve hamarat bir ev kadını değildi. Sandıklarının üstünü örümcek ağları bürümüştü. Bunları kaldırmak için elini uzatınca şaşkınlığından donakaldı. Örümcek ağları elinde uzuyor, çoğalıyordu. Yığın yığın örümcek ağları yerleri kaplamağa başlamıştı.

Kocasına gelince, bir kova su doldurarak koyunların durduğu yere götürdü. Kovadaki suyu dökmüş, ama kova boşalmamıştı. Sanki içinde gür bir kaynak vardı. Su dereler gibi akıyordu. Ağıldaki koyunlar çabucak su altında kalarak boğuldular. Bahçeyi, tarlayı sel bastı. Yetiştirdiği her şey mahvoldu.

Güneş batarken kadının üstü başı örümcek ağından görünmüyordu. Ağlar evin dış duvarlarını bile sarmaşık gibi sarmıştı. Adam tavan arasına çıkan merdivende ellerini uğuşturarak duruyor, alt katı dolduran sulara korkulu gözlerle bakıyordu.

Komşuları yetişerek suları akıtmalarına, evi temizlemelerine yardım etmeseydi üzüntülerinden öleceklerdi. Halbuki başlarına gelen felâketin sebebini düşünüp kusurlarını düzelterek iyi insan olmaları için daha pek çok yaşamaları gerekiyordu.

KARDEŞLERİMİZDEN ŞİİRLER

TREN

Hep gelip geçersin hızla
Babamın ömrü geçer
Seni beklemekle ara istasyonlarda
Söyle, nereye gidersin tren?

Nalân Enişteğil

★

KEDİM

Kedim fazla haylazdır,
Bir adı da Cambazdır
İşi fare tutmaktır
Bana yaptığı nazdır.

İnci Tözge

Hayvanları Koruma Günü

Bu yıl, 4 Ekimde bütün okullarda «Milletlerarası Hayvanları Koruma Günü» yapılacaktır. O gün, öğrenciler hayvan sevgisiyle ilgili yazılar ve şiirler okuyacaklar, fıkra ve hikâyeler anlatacaklar, şarkılar söyliyeceklerdir. Böylece hayvanlara karşı sevgimiz daha da kuvvetlenecektir.

Geçen yıl, (Türkiye Hayvanları Koruma Cemiyeti) nin okullarda hayvan sevgisini yaymak için açtığı yarışmada derece alan yazıları da Doğan Kardeş bu sayıdan itibaren sıra ile basmıya başlıyacaktır. Sizin de hayvanlara ait böyle hâtıralarınız varsa yazıp bize yollayınız...

Bütün Doğan Kardeş okuyucuları hayvanları severler, onları korurlar.

EĞER SEVİYORSANIZ

★ *İnsanlara olduğu gibi hayvanlara karşı da iyi davranınız.*

★ *Bakımı size bırakılan hayvanlara yiyeceklerini ve sularını vaktinde ve gerektiği şekilde veriniz; onların sağlıklariyle daima ilgileniniz.*

★ *Ağaçlardaki ve fundalıklardaki kuş yuvalarının bozulmamasına çalışınız.*

★ *Seviyorum diye hayvanları, bilhassa köpek ve kedi yavrusu, civciv gibi küçük hayvanları mıncıklayıp onlara eziyet etmeyiniz.*

★ *Hiçbir hayvanı, şakadan da olsa, korkutmayınız, kızdırmayınız, eziyet etmeyiniz.*

★ *Hayvanlara eziyet ederek vakit geçirmekten, sapanla küçük kuşları öldürmek gibi fena hareketlerden sakınınız.*

★ *Zayıf ve bakımsız bir halde bulunan hayvanlara yardım ediniz*

★ *Bir hayvana eziyet edilmesine veya onun öldürülmesine meydan verecek oyunlara katılmayınız. Katılanları bu hareketlerden vazgeçirmeğe çalışınız.*

★ *Kuşları tutmayınız ve yuvalarından yumurtalarını almayınız.*

★ *Gezmeğe gittiğiniz zaman köpeğinizi arabanızın veya bisikletinizin arkasından koşturmayınız.*

★ *Bağlanması lüzumlu olan hallerde bile, hayvanları kısa iple bağlamayınız. Onları bağlı olarak aç, susuz ve kirli bırakmayınız; yazın güneşten, kışın soğuktan koruyunuz.*

★ *Yük ve binek hayvanlarının gem ve koşum takımlarının kendilerine uyup uymadığını, onlara ıstırap verip vermediğini tetkik ediniz; bir kusur görürseniz bunu sahiplerine gösteriniz.*

★ *Zararlı da olsa, bir hayvan tutulurken, öldürülürken ona eziyet edilmesine mâni olunuz. Kışın kuşlara yem atınız; yazın su veriniz. Kuşlar için yem kutuları ve yuvalar hazırlayın onları uygun yerlere yerleştiriniz.*

★ *İyi bakamıyacağınız hiçbir hayvanı evinize almayınız.*

★ *İnsanları olduğu gibi, hayvanları da tehlike ve kazalardan korumak için cam kırıkları, teneke kutuları, çivi gibi şeyleri etrafa atmayınız.*

Türkiye Hayvanları Koruma Cemiyetinin İstanbul okullarında açtığı yarışmada derece alan yazılardan biri :

TATLI BİR HÂTIRA

Beş yıl önceydi. Et almak için kasaba gidiyordum. Annem beni yollamak istemedi ama, ben çok ısrar ettim diye kabul etti. Kasaba vardım. Etimi de aldım. Geriye dönüyordum. 5-10 dakika kadar yürüdüm. Biraz sonra dikkat ettim, dönüp dolaşıp aynı yere geliyordum. Bu, birkaç kere daha devam etti. Gözlerimde yaş toplandığını hissediyordum. Bu anlarda annemi, babamı hiç göremiyeceğim gibi içime bir his doldu. Hani camilerin avlularında abdest almak için yerler vardır ya o yerlerden birine oturdum. Gelenin geçenin yüzüne bakıyor ve bir tanıdık arıyordum. Bir ara baka baka dalmışım. Ayaklarıma sıcak bir şey dokunuverince hızla yerimden fırladım. Bir de baktım ki ben bir tanıdık ararken en çok sevdiğim arkadaşım beni bulmamış mı? Demin tuttuğum gözyaşlarım boşanıverdi. Arkadaşımı kucağıma aldım. O suratını benim yanaklarıma sürüyordu. Yere bırakınca hemen avlunun kapısından kaçıverdi. Ben de onu tutmak için arkasından koştum. Onu gördüm, seslendim ama o arkasına bir baktı, yine koşmağa başladı. Tabii ben de arkasından. Birazcık koştuktan sonra o durdu. Ben de durdum. Kucağıma aldım, sevmeğe başladım. O anda birden bir ses kulağıma geldi. Şaşırdım. Çünkü bu annemin sesiydi. Ben ise kaybolduğumu bile unutmuştum. Hemen annemin açtığı kapıdan içeri girdim. Annem bana «Neden geciktin?» diye sorunca «Hiç» dedim. «kasap biraz kalabalıktı da». Ben böyle derken o'nunla gözgöze geldik. Sanki bana göz kırpıyordu.

O benim biricik arkadaşım, sevgili kedim Boncuk'tu.

O, şimdi öldü. Fakat o'na karşı duyduğum sevgi ve minnet daima kalbimde kalacaktır.

ÇORA HINÇER

HAVAY ADALARI

— Başı 5. sayfada —

lar nüfusun % yedisi kadardır. Yarım Havaylılar % 17 dir. Adalar halkının, her bakımdan, en önemli kısmı nüfusun % 40 ını dolduran Japonlardır. Amerikalı ve Avrupalılar % 15 kadardır. Geri kalan da Çinliler, Filipinliler ve Korelilerdir.

«Resmî dil İngilizcedir. Ama her millet kendi dilini kullanmakta serbesttir. Japon ve Çinlilerin özel okulları bile vardır.

«Eğitim iyice gelişmiştir. Bu çeşit çeşit milletler Havay Adalarında pek iyi geçinip kaynaşmaktadır. Birbirlerinden kız alıp vermek suretiyle akrabalık kuranlar çoktur. Hepsi Havaylı olmakla iftihar ederler.

«Adalarda çoğunluk Japonlarda olmakla beraber halkın en çok alâka çeken kısmı güler yüzlü, neşeli ve pek sevimli insanlar olan asıl Havaylılardır. Vapurlardan ve uçaklardan inen yolcu ve turistleri şen şarkılar, çalgılar, danslar ve «aloha» sesleri ile karşılayan, misafirlerin boyunlarına «lei» ler geçiren, kadınlı erkekli gençler daima asıl Havaylılardır. Havaylıların şarkıları, gitarları, «ukulele» denilen çalgıları ve «hula» dansları bütün dünyada ün almıştır.

«İşte, dayıcığım, şimdi Amerikan bayrağının 50 nci yıldızı olan Havay Adaları böyle bir memlekettir.»

— Tekrar teşekkür ederim, Özcan.

Bu arada, Özcan:

— Müsaadenizle, dedi ve kendi boynundan çıkardığı çiçek halkasını dayısının boynuna geçirdi. Aloha, dayı!

— Aloha, Özcan!

★

39. sayfadaki KİM BİLİYOR'un CEVABI

1 — Evet. Yazın kışa göre daha çok, gündüz geceye göre daha çok uzar.

2 — Balıkesir.

3 — Mısır'da, 3000 yıl önce.

4 — 4000 yıl önce ata binmiş bir Arabın yanında bir tuluma doldurulmuş süt vardı. Atı koştukça süt çalkalandı durdu. Böylece içindeki tereyağı ayrıldı. Adam bunu farkedince sütü çalkalamak suretiyle tereyağı yapmasını başkalarına da öğretti.

5 — 1000 yıldan daha fazla bir zaman önce Çinde.

6 — Yılanların belli bir işitme organı, yani kulağı yoktur. Yerden gelen titreşimleri bütün vücuduyla alabilir.

7 — Normal şekilde nefes almazlar. Ancak deri solunumu yaparlar.

8 — Evet.

★★★★ ★★★★★★★★★★ ★★★★★★★★★★

İşte,

derslere yardımcı

3 kitap

- **Eşyaların Hikâyesi** (300 kuruş)
- **Işığın Hikâyesi** (200 »)
- **Saatin Hikâyesi** (250 »)

— Bu kitapları Maarif Vekâleti, okullara «Yardımcı kitap» olarak tavsiye etmiştir.

— Bu kitapları okuyanlar daha çok bilgili olurlar.

— Bu kitaplar sıkmadan bilgi verir.

— Bu kitaplar da Doğan Kardeş yayınlarındandır.

★

Kitap parası (Doğan Kardeş Yayınevi, P. K. 1146 İstanbul) adresine posta pulu olarak gönderilirse postayla derhal yollanır.

★★★★★★★★★★ ★★★★★★★★★★ ★★★★

11. sayfadaki EVET Mİ, HAYIR MI? CEVAPLARI

1. Evet. Gece düşük sıcaklık bazı saatlerin ileri gitmesine yol açar.

2. Hayır. Kimya sanayiinde de çok kullanılmaktadır.

3. Evet. İsviçrede «Soldanella» adlı bir çiçek kaskatı buzun içinden çıkar.

4. Evet. M. Ö. 1200 yılında.

5. Evet. İnsan hiçbir şey yemeden altı hafta yaşayabilmiştir. Ama uykusuz beş günden fazla yaşayamaz.

6. Yoktur. Aslında ağaç değil, bir çeşit kamış olan bambu günde 40 santim kadar uzar.

7. Hayır, Çinliler. M. S. 2 nci yüzyılda.

8. Evet. Tereyağı şekerden daha çok kalori verir.

BİLMECE BULMACA...

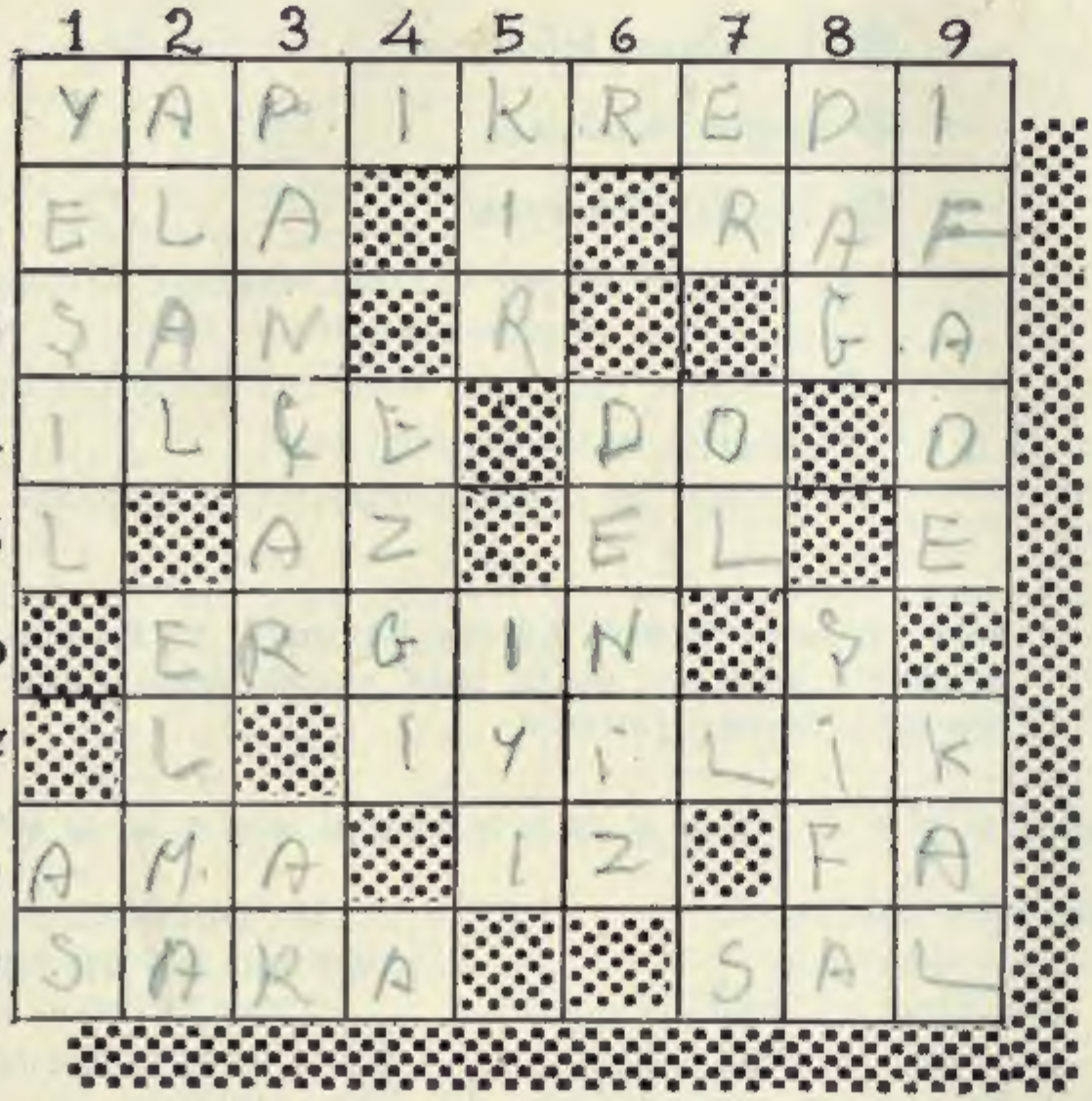

Soldan sağa:

1. Kültür hizmetleri yapan bir banka. 2. Göz rengi, tabak ve tencere konur. 3. Ün, tersi balık tutmaya yarar. 4. Kaza, nota. 5. Çok değil, vücudumuzun bir üyesi. 6. Erkek adı. 7. Fenalığın aksi. 8. Fakat, tekerleğin bıraktığı, nota. 9. Su taşır, ilkel deniz taşıdı

Yukarıdan aşağıya:

1. Bir renk, bir emir. 2. Padişahlar vezirlerini böyle çağırırlardı, meyva. 3. Şeker yapılır, kara değil. 4. Melodi. 5. Açık arazi, fena olmıyan. 6. Dünyanın dörtte üçü. 7. Rütbesiz asker, bir emir. 8. Bir yüzey şekli, hastalıktan kurtulma 9. Anlatım, gitmenin tersi.

Hazırlayan :

— Adını yazmayı unutan bir okuyucumuz —

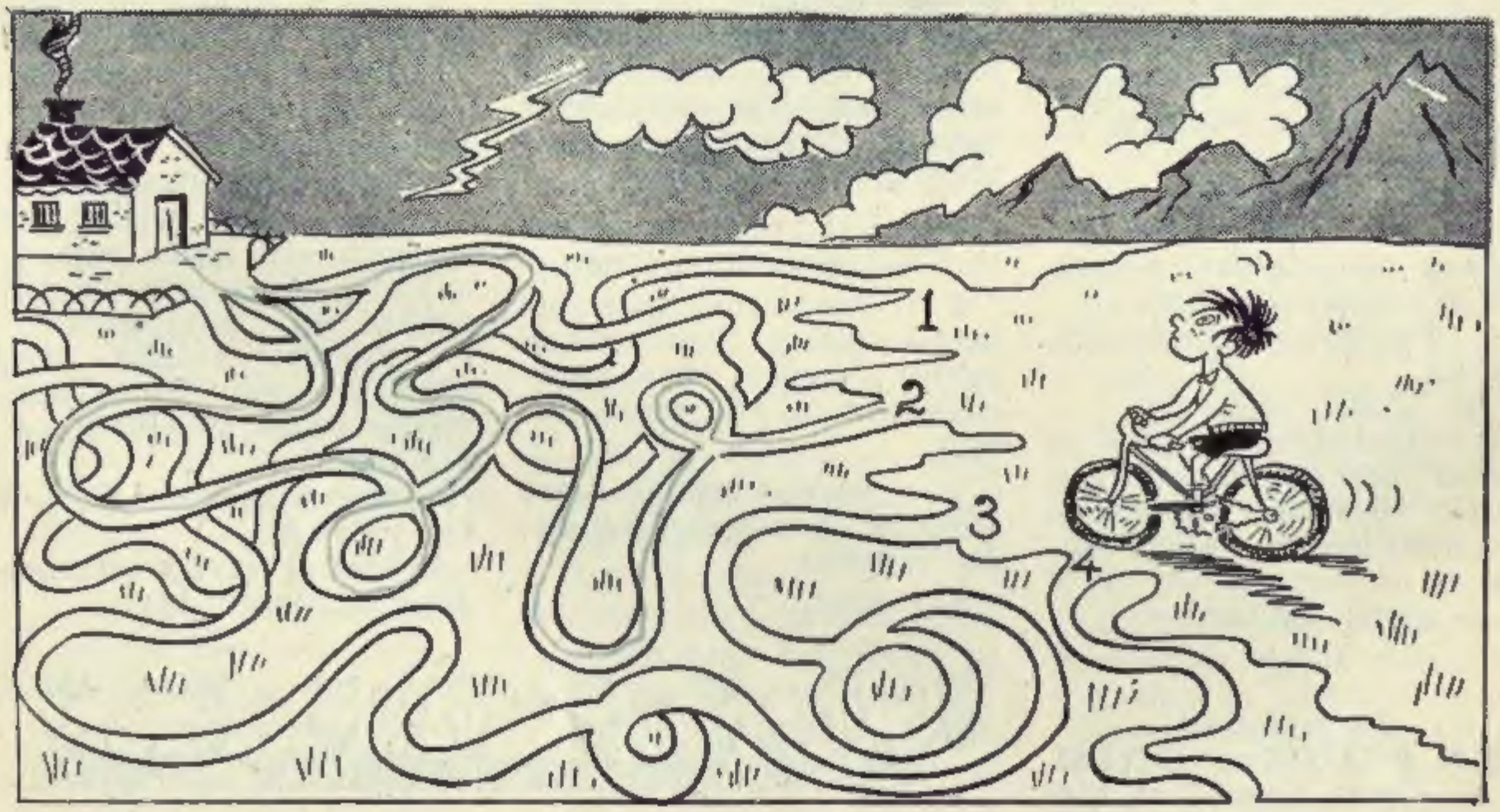

Gök gürlüyor, nerdeyse yağmur yağacak. Ahmet hangi yoldan gitse daha çabuk evine varabilecek ?

AVCI DAYININ MACERALARI

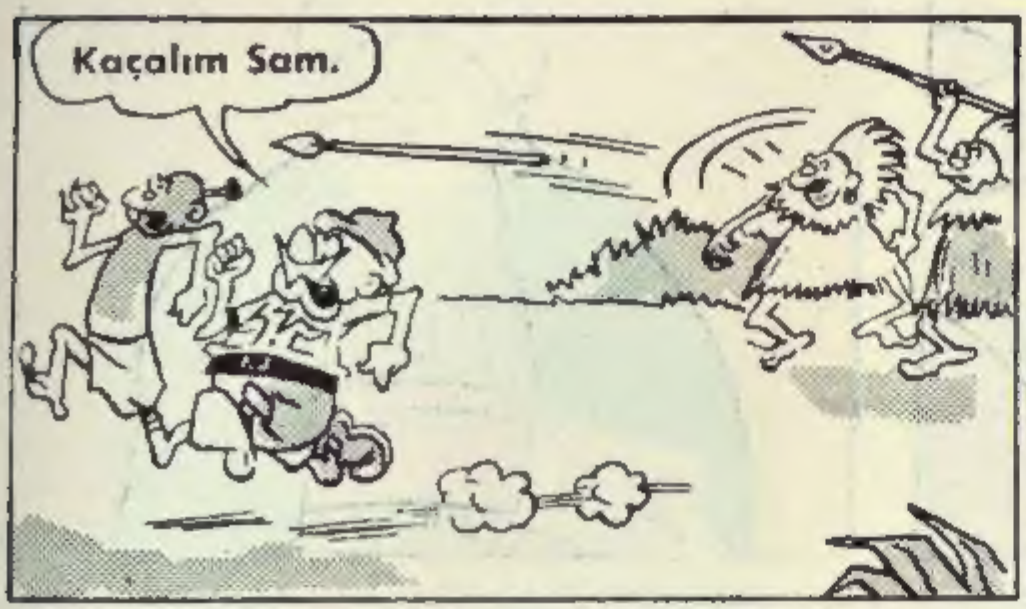

Nasrettin Hoca

İBR. ERŞARAÇ

— Kazanlar dolusu pilâvla zerde, ha? Nerede bu bolluk böyle?
— Hasanağagilde düğün var Hoca.

— Vay, bensiz düğün öyle mi? Şu elimdeki zarfla onlara bir oyun oynayım da görsünler.

— Baksana, oğlum! Büyük Ağaya bir mektup var. Haydi git. Haber ver.

— Mektup mu? Hele bir buyurun içeri, Hocamı. Bir sıcak çorbamızı için de...

Hocamız sofraya oturdu, çorbaya kaşık sallamaya koyuldu. Ötekilerin konuşmalarına kulak bile vermiyordu.

— Yahu Hoca! Bu zarfın üstü yazılmamış.
— Öyledir Ağam, kusura bakma. Zaten onun içi de yazısızdır. Aceleye geldi de...

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.